

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

**Monografie obce - změny osídlení z hlediska
historického vývoje**

Bc. Jana JENČOVSKÁ

© 2023 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Jana Jenčovská

Veřejná správa a regionální rozvoj – c.v. Šumperk

Název práce

Monografie obce – změny osídlení z hlediska historického vývoje

Název anglicky

Monograph of the village – settlement changes in terms of historical development

---

Cíle práce

Hlavním cílem práce bude zhodnocení změny stavu osídlení ve vesnici Orličky za posledních cca 100 let. Práce zmapuje osídlení obce a její vývoj z historického hlediska. Zaměří se na období po druhé světové válce, kdy byl pokles počtu obyvatel největší. V závěrech budou navržena opatření, která by pomohla udržet alespoň stávající počet obyvatel.

Metodika

Teoretická část práce bude vycházet ze zákona o obcích a odborné literatury zaměřené na definici venkova a jeho historický vývoj, sídla, veřejné správy, orgánů obce. Dále bude využita kronika obce i další historické zdroje jako deníky a novinové články.

V empirické části bude proveden a vyhodnocen výzkum provedený formou rozhovorů s obyvateli obce. Výzkum se zaměří na život v obci a jeho klady a zápory. Oblastmi výzkumu budou nejdůležitější témata z pohledu občanů obce a jejich názory a odpovědi pomůžou v závěrečné části vytvořit návrhy na zlepšení života v obci Orličky.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

obec, venkov, obyvatelstvo, osídlení, vesnice, Orličky

Doporučené zdroje informací

HUBÁLKOVÁ ALŽBĚTA Kronika obce Orličky- rok 1966-2014, Archiv obce Orličky

HUDEČKOVÁ, H. – LOŠŤÁK, M. – ŠEVČÍKOVÁ, A. – ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE. KATEDRA HUMANITNÍCH VĚD. *Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2006. ISBN 978-80-213-1413-9.

KŘIVOHLÁVEK, Jan, 2005. Znaky, vlajky, pečeti a správní vývoj obcí okresu Ústí nad Orlicí. 1. Ústí nad Orlicí: Oftis. ISBN 80-86845-25-7

KUKALOVÁ, G. – ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE. KATEDRA OBCHODU A FINANCÍ. *Místní finance v ČR*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2022. ISBN 978-80-213-3166-2.

NAKLÁDAL, Stanislav. Orličky: krátký historický přehled. Soubor K – 131/3. Archiv Města Jablonné nad Orlicí. Strojopis

SLÁMA, Jiří, 1978. Vliv vysídlení Němců na poválečný vývoj Československa. Studie. (58)

Předběžný termín obhajoby

2022/23 LS – PEF

Vedoucí práce

prof. PhDr. Ing. Věra Majerová, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 21. 3. 2023

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 28. 3. 2023

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 28. 03. 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Monografie obce - změny osídlení z hlediska historického vývoje" jsem vypracoval(a) samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 29.3.2023

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Prof. PhDr. Ing. Věře Majerové, CSc. za ochotu, cenné připomínky, vstřícnost a pomoc, kterou mi při zpracování práce poskytla. Poděkování patří také občanům obce Orličky, kteří ochotně odpovídali na moje dotazy a věnovali mi svůj čas a taktéž vedení obce za vzájemnou spolupráci a poskytnutí údajů o obci.

Monografie obce - změny osídlení z hlediska historického vývoje

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá historickým vývojem osídlení v obci Orličky, s důrazem na změny v průběhu času. Hlavním cílem práce je analyzovat historické faktory, které ovlivnily vývoj obce, a zkoumat změny v populaci a osídlení, které se v průběhu let vyskytly.

Metodologie této práce zahrnuje analýzu historických dokumentů, včetně kronik a dalších pramenů, stejně jako analýzu statistických dat, která popisují demografický vývoj obce. Kromě toho byla provedena terénní studie formou rozhovorů s obyvateli obce. Výsledkem práce je detailní historický pohled na osídlení obce, od počátků až po současnost. Změny v oblasti osídlení ovlivňovaly životní podmínky místních obyvatel a formovaly podobu obce tak, jak ji známe dnes. Migrace, zejména do větších měst, byla také významným faktorem ovlivňujícím vývoj osídlení v obci. Navzdory těmto významným změnám si obec udržela svou kulturní a historickou identitu.

Závěr práce nabízí doporučení a návrhy pro rozvoj cestovního ruchu, kultury, a vylepšení infrastruktury v obci.

Klíčová slova: obec, venkov, obyvatelstvo, osídlení, veřejná správa, rozvoj obce, demografické změny, sídlo, migrace z venkova do měst

Monograph of the village - settlement changes in terms of historical development

Abstract

This thesis deals with the historical development of settlement in the village of Orličky, with an emphasis on changes over time. The main objective of this work is to analyze the historical factors that influenced the development of the village and to examine changes in population and settlement that have occurred over the years.

The methodology of this work includes the analysis of historical documents, including chronicles and other sources, as well as the analysis of statistical data describing the demographic development of the village. In addition, a field study was conducted in the form of interviews with the inhabitants of the village. The result of this work is a detailed historical view of the settlement of the village, from its beginnings to the present. Changes in settlement have influenced the living conditions of local residents and shaped the appearance of the village as we know it today. Migration, particularly to larger cities, was also a significant factor influencing the development of settlement in the village. Despite these significant changes, the village has maintained its cultural and historical identity.

In conclusion, this work offers recommendations and proposals for the development of tourism, culture, and the improvement of infrastructure in the village.

Keywords: village, countryside, population, settlement, public administration, community development, demographic changes, seat, migration from rural to urban areas

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce	12
2.2 Metodika	12
3 Teoretická východiska	14
3.1 Venkov	14
3.1.1 Vymezení venkovských sídel	14
3.2 Sídlo	15
3.3 Obec	17
3.3.1 Základ obce.....	17
3.3.2 Působnost obce	17
3.3.3 Orgány obce.....	18
3.4 Historický vývoj venkova	20
3.4.1 Vývoj českého venkova od 2.světové války.....	20
3.4.2 Odsun Čechů ze Sudet 1938	20
3.4.3 Odsun Němců z pohraničí 1946-1947	20
3.5 Obec Orličky	21
3.5.1 Základní informace o obci Orličky.....	21
3.5.2 Poloha	22
3.5.3 Identifikační údaje obce.....	24
3.5.4 Symbol a znak obce	25
3.5.5 Základní demografické údaje.....	27
3.5.6 Změny v osídlení	27
3.5.7 Občanská vybavenost	29
3.5.8 Název obce.....	31
3.5.9 Vznik obce	31
3.5.10 Historie obce	32
3.5.11 Kultura, sport, cestovní ruch a památky v obci	39
3.5.12 Ekonomika a podnikání	40
4 Empirická část.....	42
4.1 Stanovení hypotéz	42
4.2 Cíl výzkumu a výzkumné otázky	43
4.3 Sběr dat.....	43
4.4 Realizace a průběh výzkumu	43
4.5 Vyhodnocení výsledků průzkumu.....	44
4.5.1 Demografické údaje	44

4.5.2	Dojíždění.....	45
4.5.3	Občanská vybavenost	50
4.5.4	Kultura a cestovní ruch	54
4.5.5	Pracovní příležitosti	60
4.5.6	Spokojenost s životem v obci	62
4.6	Ověření průzkumných hypotéz	64
5	Návrhy na zlepšení	67
5.1	Výstavba vodovodu.....	67
5.2	Kulturní akce	68
5.3	Podpora cestovního ruchu	69
5.4	Doprava	71
6	Závěr.....	72
7	Seznam použitých zdrojů	74
8	Seznam obrázků, tabulek a grafů	78
8.1	Seznam obrázků	78
8.2	Seznam tabulek	78
8.3	Seznam grafů.....	78
	Přílohy.....	80

1 Úvod

Tématem této diplomové práce je Monografie obce - změny osídlení z hlediska historického vývoje. Změny v osídlení jsou na venkově patrné asi nejvíc. Územní změny a osídlování jsou důležitými tématy v historickém vývoji obcí a měst. Změny v počtu obyvatel, uspořádání území a urbanizace mají vliv na život a kulturu v dané lokalitě. Tato diplomová práce se zaměřuje na analýzu změn osídlení v historickém kontextu konkrétní obce. Ať už změna proběhla z politických, ekonomických nebo sociálních důvodů, je to v malých obcích znát, v dnešní době, hlavně poklesem počtu obyvatel oproti dřívějším dobám.

Zkoumaná obec Orličky leží ve východním výběžku Orlických hor blízko státní hranice s Polskem. Změny v osídlení tady byly dány historickými událostmi, hlavně druhou světovou válkou a děním po ní a taky polohou obce, kdy nadmořská výška, vzdálenost od větších měst a život v náročných podmínkách nebyly pro obyvatele obce dostatečně lákavé, aby se zde usadili natrvalo.

Okolí a obec samotná je větším lákadlem pro turisty než pro lidi, kteří by zde chtěli bydlet. Jak v zimě, tak v létě si turisté rádi vyjdou do přírody, na lyže nebo na kola. Z tohoto důvodu je hodně chalup v obci využíváno na pronájem a většinou, když je k prodeji nějaká nemovitost, koupí se právě z důvodu rekreace, a ne trvalého bydlení. Obec je obklopena ze všech stran lesy, není tady proto mnoho možností ke koupi pozemků a výstavbě domů. V posledních letech se počet obyvatel nepatrně zvyšuje, hlavně z důvodu nově narozených dětí.

V práci se budu snažit podat celkový pohled na obec a zmapování jejího osídlení a vývoje z historického hlediska. Zaměřím se na období po druhé světové válce, kdy byl pokles počtu obyvatel největší a budu se snažit zmapovat i současnou situaci a navrhnout řešení, jak zlepšit život v obci a co by přimělo lidi, aby začali přemýšlet o stěhování a trvalém usazení se v naší obci.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem práce je přinést ucelené informace o historii obce Orličky, jejím osídlení a vývoj v průběhu let a dále zmapovat, jak se v průběhu času měnila struktura obyvatelstva, jaké faktory ovlivňovaly přistěhovalectví a vystěhovalectví a jaké dopady měly tyto změny na rozvoj obce a místní kulturu. Dále bude zkoumat a snažit se získat co nejúplnější přehled o změnách osídlení v obci a jejich vztahu k širším společenským a hospodářským procesům. Práce bude mapovat vývoj přibývání a ubývání populace od přelomu 19. a 20. století až do současnosti. Práce bude mít za cíl ukázat, že ač obec leží ve velmi žádané lokalitě pro celoroční turistiku, pro trvalé bydlení si jí zvolí málokdo a bude se snažit navrhnout taková řešení, které by tento trend mohly změnit.

2.2 Metodika

Práce je rozdělena do dvou hlavních částí. První je teoretická, ta vysvětluje pojmy jako venkov, jeho rozdělení, historický vývoj osídlení venkova, co je sídlo, obec, její působnost a orgány. K této části práce bude prostudovaná odborná literatura.

Dále jsou obsahem teoretické části práce základní informace o obci Orličky. Jsou zde informace jak o poloze, demografickém vývoji, historii obce a současné podobě. Je zde zmapovaná historie a vývoj osídlení obce od jejího založení po současnost. Nejvíc je ale zaměřena teorie na vývoj od přelomu 19/20. století.

V praktické části práce budou použity standardizované rozhovory. Proběhnou formou osobního rozvoru s vybranými respondenty. Na základě jejich odpovědí budou jednotlivě posouzeny zadané hypotézy.

V závěrečné části budou tyto rozhovory vyhodnoceny a bude zde navržené řešení, které by mohlo prospět budoucímu vývoji obce.

K prostudování teoretické části bude potřeba jak odborná literatura týkající se teorie ohledně obce, venkova a sídla, tak teorie ohledně obce Orličky.

Historických pramenů ohledně této obce mnoho není. Zdroje, které obsahují zmínku o této obci jsou hlavně historické publikace o Orlických horách, kroniky obce Orličky, které ale bohužel začínají datem až po 2.světové válce, všechno před touto událostí bylo zničeno,

archivy okolních obcí, zejména Jablonného nad Orlicí a nakonec webové stránky obce, které sice neobsahují informací hodně, ale dotváří celkový obraz obce.

3 Teoretická východiska

3.1 Venkov

Venkovský prostor lze obecně definovat jako území, které zahrnuje krajinu i venkovská sídla, tedy jak nezastavěné, tak i zastavěné oblasti vesnic. Charakteristickými rysy venkovského prostoru jsou menší intenzity sociálně ekonomických kontaktů a menší hustota vazeb mezi jednotlivými subjekty pohybujícími se v této oblasti. Venkov je souvislý a může být vymezen pomocí hustoty zalidnění, tedy počtu obyvatel na jednotku plochy (obvykle 1 km²). V Evropské unii je venkov obvykle vymezen jako území s hustotou obyvatelstva do 100 obyv./km². (Perlin)

3.1.1 Vymezení venkovských sídel

Jednotlivé nástroje umožňují vymezení venkovských sídel z následujících hledisek :

a) urbanistické – venkovské sídlo je charakterizováno urbanistickou strukturou tvořenou nízkopodlažní zástavbou, která má vysoký podíl rodinných domů. Uliční síť v těchto sídlech bývá málo rozvinutá a dominantním prostorem bývá náves, která slouží jako společenské a kulturní centrum sídla. Vzhledem k tomu, že ve venkovských sídlech se kladou velké nároky na životní prostředí, je zde vysoký podíl zelených ploch.

b) architektonické - venkovské sídlo je charakterizováno jako sídlo s převahou nízkopodlažních individuálních rodinných domů, které neobsahují prostory určené pro obchodní činnost nebo služby. Kromě toho má venkovský dům obvykle rozsáhlé hospodářské zázemí, které původně sloužilo k zemědělské výrobě (stáje, chlévy), ale dnes se využívá k zabezpečení chodu domácnosti. Tradiční venkovské sídlo má vymezený dvůr a zahradu, které mají jasně oddělené funkce.

c) sociální – venkovské sídlo je charakterizováno mnohem většími sociálními vazbami mezi jeho obyvateli. Vztahy mezi nimi jsou často neformální a založené na dlouhodobých vazbách a vzájemné důvěře. Díky této přirozené sociální kontrole a spolupráci existuje v takovém sídle mnohem vyšší míra participace obyvatel na řízení a řešení otázek týkajících se společného prostoru.

d) ekonomické – venkovské sídlo je charakterizováno jako oblast s převládající zemědělskou a primární výrobní činností potravin, která je hlavním zdrojem obživy. Významná část obyvatelstva je zaměstnána mimo sídlo, zatímco zemědělské aktivity jsou prováděny především lokálně.

e) historické – Sídlo, kterému bylo historicky uděleno městská práva, je považováno za město, zatímco ostatní sídla jsou označována jako vesnice. To znamená, že i malá sídla jako Rabštejn nad Střelou s pouhými 26 obyvateli, které v současnosti nemají ani statut obce, jsou považována za město.

f) administrativní – Města jsou obce, které jsou oficiálně definovány státem jako města a mají právo užívat městských práv a městského znaku. Označení města je však dnes udělováno pouze jako čestné uznání předsedou Poslanecké sněmovny a nemá žádný administrativní nebo jiný význam. Jeho jediným účelem je zvýšit prestiž dané obce.

g) statistické – Venkovské sídlo je charakterizováno menším počtem obyvatel než je stanoven jako běžný průměr.

Pro správné hodnocení venkova a venkovského sídla je důležité rozlišit dva pojmy. Prvním je pojem obec, který se vztahuje k administrativnímu vymezení základní jednotky veřejné správy, která má vlastní zastupitelstvo a starostu a spravuje své vlastní území. Obec může zahrnovat více různých sídel, která jsou od sebe oddělena.

Druhým pojmem je sídlo, které se vztahuje k prostorově oddělené jednotce tvořené skupinou domů oddělených volným nezastavěným prostorem od dalších sídel. Sídlo má nebo mělo v minulosti obytnou nebo rekreační funkci. Český venkov je typický pro malá sídla s 30 až 100 obytnými domy a hustou sítí menších měst s 3000 až 10 000 obyvateli. Regiony s nízkou hustotou zalidnění jsou označovány jako venkovské. (Perlin)

3.2 Sídlo

Sídelní struktura dnešních oblastí je výsledkem historického vývoje a mnoho z etap tohoto vývoje se projevilo v různých oblastech různou měrou. Některé prvky, které v minulosti tvořily sídelní strukturu, už sice neexistují, ale mnohé z nich jsou stále zachovány, i když s jinou funkcí (například mnohá venkovská sídla se změnila z původních zemědělských a lesnických na obytná a rekreační). Tyto prvky jsou důležitou součástí našeho kulturního dědictví.

Dnešní sídelní struktura je určena mnoha přírodními a lidskými faktory a je rozdílná v různých oblastech (například malá sídla ve středočeské nebo jihočeské krajině se odlišují od velkých venkovských sídel na jižní Moravě a oba typy se odlišují od dlouhých údolních obcí v Sudetech nebo od rozptýlené zástavby v Slezsku, kde nenajdete žádná centra obcí). Sídelní struktura je také mnohvrstevná, což znamená, že pro urbanisty a územní plánovače

je důležité při každém konkrétním projektu pečlivě prostudovat a pochopit historii dané oblasti a umět rozlišit, co je důležité pro ochranu a zachování a co se dá změnit, aby vyhovovalo současným požadavkům. (Říha)

Sídlo je považováno za:

- Základní jednotku osídlení - relativně malé, pevně ohraničené území.
- Každé obydlené místo včetně přilehlých (katastrálně příslušných) ploch, které jsou jeho obyvatelstvem bezprostředně využívány.
- Výsledek spolupůsobení podmínek přírodního a socioekonomického charakteru – ekonomické podmínky jsou například stav a struktura výroby, dopravy a služeb, sociální podmínky mohou být například rozličné struktury obyvatel a kulturní podmínky jako například stupeň organizace společnosti.
- Soustavu sídel včetně jejich hierarchie, funkční struktury a vzájemných vazeb mezi sídly. K základním ukazatelům, používaných k charakterizování osídlení patří:
  - počet obcí,
  - průměrná velikost obcí (rozloha a počet obyvatel),
  - struktura obcí podle skupin (měřeno počtem obcí a počtem bydlícího obyvatelstva v daných skupinách),
  - podíl obcí jednotlivých velikostních kategorií na celkovém počtu obcí,
  - podíl bydlícího obyvatelstva jednotlivých velikostních kategorií na celkovém počtu obyvatelstva

Kvůli komplexnímu procesu osídlování prostoru rozlišuje evropská společnost základní typy sídel – městská a venkovská sídla. Ty se odlišují několika kritérii, kde městská sídla jsou větší, mladší, dynamická a převážně nezemědělská, zatímco venkovská sídla jsou menší, starší, pomalejší a mají zemědělský charakter. Nicméně, v dnešní realitě již neexistují "ryze venkovská" a "ryze městská" sídla, díky silné mobilitě obyvatelstva, zboží a služeb, kterou umožnil rozvoj dopravy a komunikací. Tento pohyb není jednostranný, ačkoli městská sídla jsou stále určujícím prvkem moderní sídelní soustavy. Pokud jde o venkovská sídla, ztrácí svůj původní přírodní charakter a stávají se podobnými městským sídlům. Současný stav sídelní struktury je výsledkem procesu urbanizace. (Hudečková, 2019, s. 34-35)

3.3 Obec

Obec je základní jednotkou územní samosprávy a má řadu charakteristických znaků, mezi které patří zejména:

3.3.1 Základ obce

Obec má svůj vlastní územní základ, který tvoří jedno nebo více katastrálních území. Toto území je vymezeno hranicemi a odděluje ho od jiných obcí. Každá část území České republiky je součástí některé obce, s výjimkou vojenských újezdů.

Personální základ obce tvoří občané, kteří jsou státními občany České republiky a jsou hlášeni k trvalému pobytu v obci. Ti mají svá práva a povinnosti vůči obci, stanovené v zákoně o obcích.

Obec má právní subjektivitu a odpovědnost v právních vztazích. Je veřejnoprávní korporací a může vydávat právní předpisy jako nařízení obce a obecně závazné vyhlášky.

Ekonomický základ obce je důležitým prvkem územní samosprávy. Obec má právo vlastnit majetek, hospodařit s ním a získávat vlastní finanční prostředky. Musí však pečovat o svůj majetek, chránit ho před poškozením a hospodařit s ním účelně a hospodárně podle sestaveného rozpočtu. (Kukalová, 2022, s. 16)

3.3.2 Působnost obce

Obec má své působení v rámci veřejné správy stanoveno v zákoně o obcích a je rozděleno na dvě kategorie - samostatnou působnost a přenesenou působnost. V rámci samostatné působnosti obec spravuje záležitosti, které jsou důležité pro obec a obyvatele obce, pokud nejsou v gesci kraje nebo jiných správních úřadů.

Obce mohou vykonávat některé úkoly státní správy díky přenesené působnosti, kterou jim stanoví zvláštní zákony. Toto přenesení moci je důležitou součástí dekoncentrace státní správy. Ústava stanoví, že delegování této moci je možné pouze na základě zákona. Obce dostávají finanční prostředky ze státního rozpočtu na plnění svých úkolů v rámci přenesené působnosti.

Do samostatné působnosti obce patří např.:

- vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů (bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku)
- hospodaření obce,

- schvalování rozpočtu a hospodaření podle schváleného rozpočtu,
- schvalování závěrečného účtu obce,
- zřizování právnické osoby a organizačních složek,
- zřizování obecní policie,
- vydávání obecně závazných vyhlášek,
- volby do zastupitelstev v obcích,
- místní referendum,
- spolupráce s jinými obcemi,
- spolupráce s právnickými nebo fyzickými osobami,
- ukládání pokut za správní delikty
- a řada dalších činností dle zákona o obcích (konkrétně v § § 35-60). (Kukalová, 2022, s. 22-23)

3.3.3 Orgány obce

Základem obecní samosprávy je **zastupitelstvo**, které má samostatnou správu obce na starosti. Zastupitelstvo se skládá z občanů obce, kteří jsou zvoleni v obecních volbách. Podle zákona o obcích je zastupitelstvo oprávněno rozhodovat například o programu rozvoje obce, rozpočtu, účetní závěrce a schvalovat zřizování a rušení příspěvkových organizací a organizačních složek obce. Dále může vydávat obecně závazné vyhlášky, rozhodovat o místním referendu, navrhopvat změny katastrálních území, schvalovat dohody o změně hranic obce a o jejich sloučení s jinou obcí a další záležitosti.

Zastupitelstvo obce musí vždy zřídit kontrolní a finanční výbor.

Kontrolní výbor je orgán obecní samosprávy, který má za úkol dohlížet na plnění usnesení zastupitelstva a rady obce, dodržování právních předpisů a plnění dalších kontrolních úkolů. Tento výbor musí být složen nejméně ze tří členů a jeho předsedou je vždy člen zastupitelstva, s výjimkou starosty nebo místostarosty. Finanční výbor má na starosti kontrolu hospodaření a finančních prostředků obce a musí být složen také minimálně ze tří členů, přičemž jeho předsedou musí být člen zastupitelstva, s výjimkou starosty nebo místostarosty.

Rada obce je odpovědným výkonným orgánem v oblasti samostatné působnosti obce a podléhá zastupitelstvu obce. V oblasti přenesené působnosti může rada rozhodovat, ale pouze pokud tak stanoví zákon. V obcích s méně než 15 členy zastupitelstva není rada

volena, a proto jsou její funkce svěřeny starostovi s výjimkami, které jsou vyhrazeny zastupitelstvu. Rada obce se skládá z starosty, místostarosty (místostarostů) a dalších členů rady, kteří jsou voleni z řad členů zastupitelstva obce.

Rada obce může ustanovit komise jako své poradní orgány, které předkládají svá doporučení a návrhy radě obce. Předseda komise musí prokázat zvláštní odbornou způsobilost v oblasti přenesené působnosti komise, pokud zákon nestanoví jinak. Podobně jako u úředníků územních samosprávných celků se musí prokázat odbornost. Komise rozhoduje většinou hlasů všech svých členů a odpovídá radě obce. Pokud jde o přenesenou působnost, odpovědnost nese starosta.

Starosta zastupuje obec navenek. Za výkon své funkce odpovídá zastupitelstvu obce. Starostu a místostarostu (místostarosty) volí do funkcí zastupitelstvo obce z řad svých členů. Úkoly, pravomoc a odpovědnost starosty stanovuje zákon o obcích. Starosta např.:

- odpovídá za včasné objednání přezkoumání hospodaření obce za uplynulý kalendářní rok,
- může po projednání s ředitelem krajského úřadu svěřit komisi výkon přenesené působnosti v určitých věcech,
- odpovídá za informování veřejnosti o činnosti obce,
- zabezpečuje výkon přenesené působnosti v obcích, kde není tajemník obecního úřadu, rozhoduje o záležitostech samostatné působnosti obce svěřených mu radou obce,
- svolává a zpravidla řídí zasedání zastupitelstva obce a rady obce, podepisuje spolu s ověřovateli zápis z jednání zastupitelstva obce a zápis z jednání rady obce.

Obecní úřad je administrativní orgán obce (v městech se jedná o městský úřad), který není volený. Jeho složení zahrnuje starostu, místostarostu (místostarosty), tajemníka a další zaměstnance. Odbory a oddělení obecního úřadu odpovídají rozsahu státní správy v přenesené působnosti. Ne každá obec má plné složení úřadu, minimální složení je však tvořeno starostou a místostarostou. Některé obecní úřady nejsou členěny na odbory a oddělení, pokud nemají rozsah výkonu státní správy, který by to vyžadoval. (Kukalová, 2022, s. 18-22)

3.4 Historický vývoj venkova

3.4.1 Vývoj českého venkova od 2.světové války

Až do roku 1938 a tedy do období těsně před zahájením II. světové války byl vývoj českého venkova srovnatelný s obdobnými územími na hranicemi republiky. Stabilní zemědělská výroba doplněná dalšími ekonomickými činnostmi, bohatý spolkový život, silná role místních autorit a velmi intenzivní společenská participace veřejnosti. Na venkově existoval silný vztah k půdě jako základnímu atributu bohatství (majetku) a jasné sociální rozvrstvení venkovské společnosti a silná sociální sounáležitost mezi všemi skupinami na vesnici. V malých sídlech si prostě všichni lidé vzájemně vidí až do talíře a komunikují spolu na základě dlouhodobého sousedského vztahu a jasného rozdělení rolí. (Perlin)

3.4.2 Odsun Čechů ze Sudet 1938

První výrazným zásahem do českého venkova a pochopitelně nejen do českého venkova byl odsun Čechů, kteří po předání Sudet v říjnu 1938 museli opustit své domy a statky v oblasti Sudet, které připadly tehdejší Velkoněmecké říši. Tento odsun se týkal pouze malého počtu obyvatelstva jak měst, tak i venkova, protože v Sudetech žilo většinové německé obyvatelstvo. Přesto tento akt poznamenal další etapy vývoje českého venkova. Poprvé totiž došlo k tomu, že na základě politického rozhodnutí byl venkovským obyvatelům jednotlivých vesnic české národnosti zabaven jejich historický majetek a především zemědělská půda, která tvořila historický a děděný majetek a na kterém se zakládala společenská prestiž jednotlivých rodů. Ač byl odsun velmi dobře organizován a jednotlivé rodiny mohly odejít se svým movitým majetkem, nemovitý majetek a tedy dům a zemědělská půda musely zůstat pochopitelně na místě. Došlo tedy k tomu, že obyvatelům venkova (a nejen jim) byl na základě politické vůle zabaven jejich tradiční majetek a navíc ten majetek, na kterém velmi lpěli a který tvořil podstatu jejich společenské prestiže. (Perlin)

3.4.3 Odsun Němců z pohraničí 1946-1947

Mnohem výraznější zásah do kontinuity a stability venkovského osídlení a celé venkovské krajiny představoval odsun Němců ze Sudet po II. světové válce. Během několika let, počínaje rokem 1945 prožilo Československo rozsáhlou národní a sociální revoluci. Také tento odsun byl vyvolán politickým rozhodnutím o nutnosti budování národního státu a vlastní obyvatelé, kterých se rozhodnutí dotýkalo, neměli mnoho možností, jak takové

rozhodování ovlivňovat. Vysídlení Němců byl zřejmě zdaleka nejzávažnější a nejprudší zásah do demografických charakteristik na území Československa a především v té části země, kterou známe jako Čechy a Moravu, během posledních staletí. (Sláma, 1978, s.268)

Odsun se týkal asi 1/3 území Česka a podle různých odhadů se dotkl 2,5 mil. – 3.5 mil. obyvatel původního předválečného Československa, kteří byli německé národnosti. Odsun znamenal totální ztrátu kulturní a sociální kontinuity vývoje spolupráce Čechů a Němců, naprostou změnu vlastnických vztahů, dokonalé vysídlení venkova v Sudetech, totální propad zemědělství, velký propad průmyslové výroby a dlouhodobý pokles počtu obyvatel ve srovnání let 1930-1950. Tento pokles byl i po dosídlení do roku 1950 v některých oblastech až na 45 % původního počtu obyvatel. I přes snahu o urychlené dosídlení nebylo nikdy dosídlení úplné, v mnohých oblastech především podél hranice s tehdejší Spolkovou republikou Německo zaniklo velké množství sídel. Výsledky odsunu (kromě politických důsledků) se projevily především na venkově. Nejmenší sídla ztratila svoji přirozenou demografickou základnu, snížil se počet obyvatel pod kritickou mez a i později sídla zanikala (60. 70. léta). Noví obyvatelé měli vysoké saldo migrace, rychle se vyměňovalo obyvatelstvo v mnohých především venkovských sídlech, což dále narušovalo i malou míru sociální participace a spolupráce jednotlivých rodin. (Perlin)

3.5 Obec Orličky

3.5.1 Základní informace o obci Orličky

Orličky, též známé jako Adlerdörfel v němčině, se nachází v Orlických horách v okrese Ústí nad Orlicí. Tato malebná obec s protáhlým uspořádáním spolu se sousedními Čenkovicemi je oblíbeným letním turistickým cílem a významným střediskem zimních sportů. Leží v údolí místního potoka na úpatí Suchého vrchu (995 m n. m.). Orličky se nacházejí 5 km východně od Jablonného nad Orlicí a 13 km severovýchodně od Lanškrouna. Počet obyvatel zde činí 290. Název obce je odvozen od horního toku potoka Orličky, který se vlévá do Tiché Orlice, přítoku řeky Orlice, v Jablonném nad Orlicí.

Ve vzdálenosti asi 3,5 km od centra obce se nachází Suchý vrch, na němž stojí rozhledna a výletní restaurace. Název obce pochází z názvu hor, v jejichž oblasti se nachází. Orličky pravděpodobně vznikly během kolonizace za vlády Přemysla Otakara II., kdy byli do oblasti povoláni Němci z Franků a Nizozemí. První zmínka o obci se nachází v listině krále Václava II. z 21. května 1304, vydané v Brně, kde jsou uvedena jména všech starých obcí v daném obvodu a Orličky jsou zde zmíněny pod jménem Reinprechtsdorf.

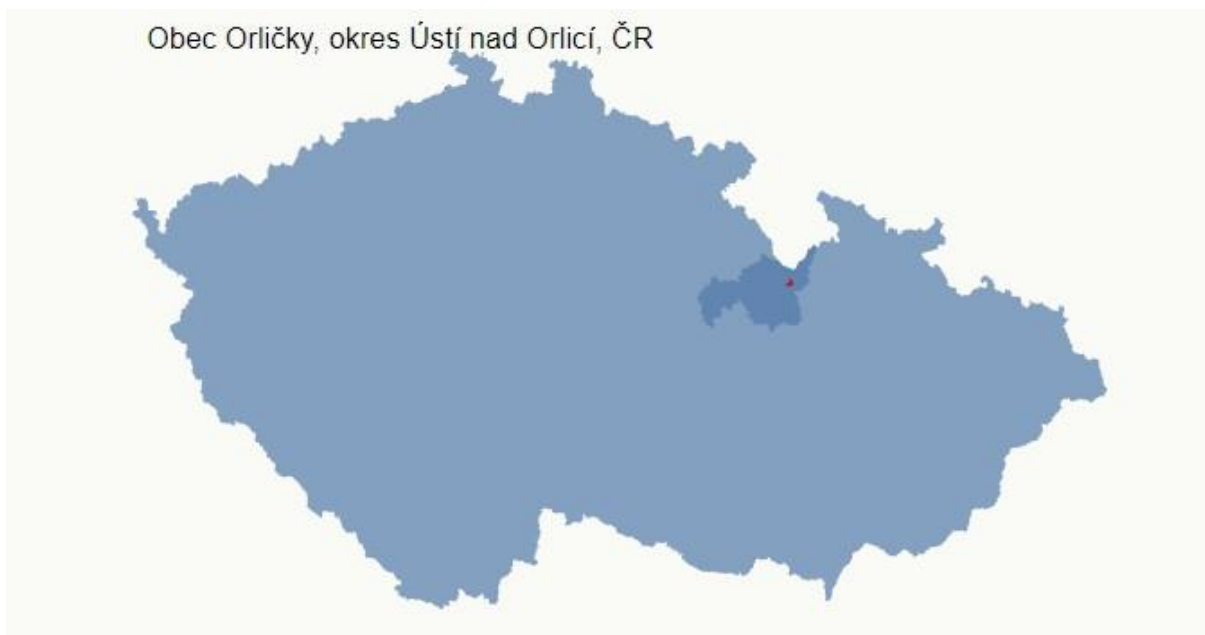
Dnes jsou Orličky klidnou horskou vesnicí, ale nemají základní občanskou vybavenost ani mnoho pracovních příležitostí. Většina obyvatel musí dojíždět do větších měst v okolí a mnoho z nich se nakonec tam přestěhuje. (Orličky – podrobné informace)

3.5.2 Poloha

Obec Orličky leží ve východní části okresu Ústí nad Orlicí ve východní části Pardubického kraje a rozkládá se po obou stranách Orličského potoka. Okolí obce tvoří zvlněná a poměrně členitá podhorská krajina mezi Orlickými horami, Hanušovickou vrchovinou a Zábřežskou vrchovinou. Nejmenší nadmořská výška v obci je ~ 525 m.n.m., nejvyšším bodem je na severovýchodě Suchý vrch 995 m.n.m. Celková plocha katastru obce Orličky činí 864 ha. (Územní plán Orličky)

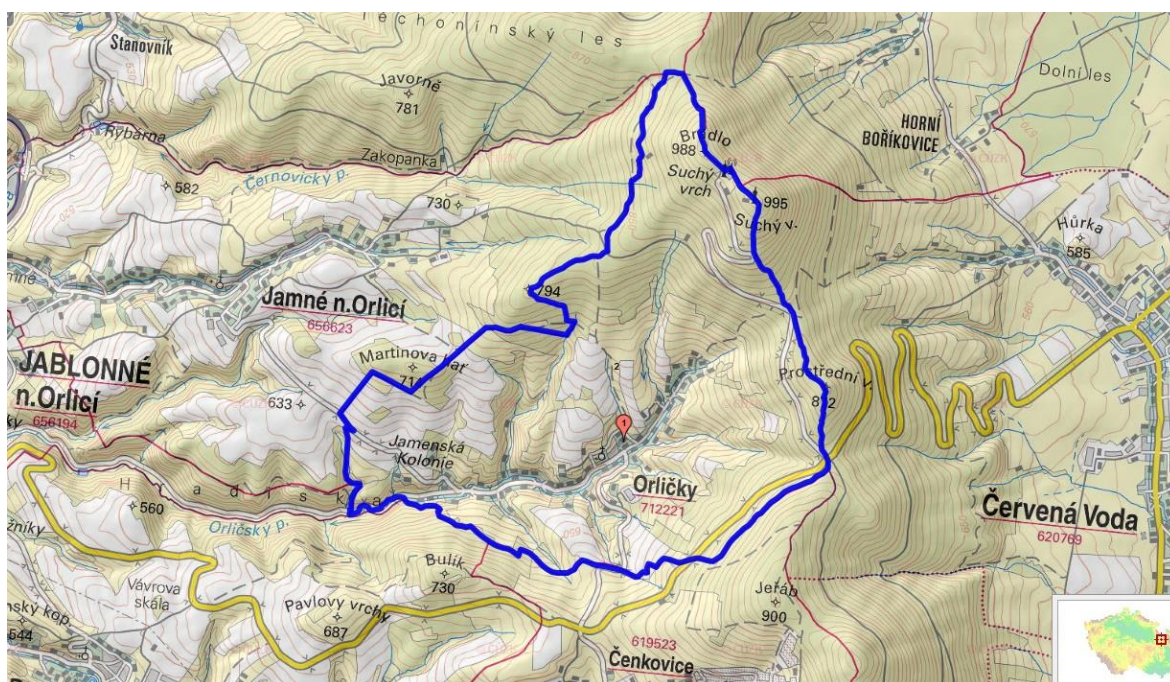
Obec Orličky se nachází v půvabném údolí Orlických hor, mezi městy Jablonné nad Orlicí a Červenou Vodou. Rozkládá se na délku téměř čtyř kilometrů a rozdíl v nadmořské výšce mezi nejnižším a nejvyšším bodem činí 400 metrů. Horní část obce se nachází ve výšce přes 700 metrů nad mořem. Územím obce protéká celou jeho délkou Orličský potok, který se vlévá do Tiché Orlice v Jablonném nad Orlicí. Chráněný malebný úval na cestě z Jablonného nad Orlicí do Orliček se nazývá Hradiska. Východní část obce tvoří úbočí Bukové hory, na jihu sousedí s obcí Čenkovice a na západě s obcí Bystřec. Za Hradiskem se nachází lesnatá oblast a na severozápadě obec Jamné nad Orlicí. Orličky leží v třetím pásu jižních výběžků Orlických hor, na jih od Suchého vrchu (995 m), mezi Martinovou hatí (703 m) na Jablonském hřbetu a Hradisky, které se oddělují od Jeřábu a svírají Orličkovský potok mezi sebou. Na vrcholu Suchého vrchu prochází zemská hranice mezi Čechami a Moravou. (Poloha obce)

Obrázek 1: Poloha obce Orličky v rámci ČR

Zdroj: www.kurzy.cz

Obrázek 2: Vymezené území obce Orličky

Zdroj: geoportal.gov.cz

3.5.3 Identifikační údaje obce

Tabulka 1: Základní identifikační údaje obce Orličky

status:	Obec
LAU 2 (obec):	CZ0534 580724
kraj (NUTS 3):	Pardubický (CZ053)
okres (LAU 1):	Ústí nad Orlicí (CZ0534)
obec s rozšířenou působností:	Žamberk
pověřená obec:	Jablonné nad Orlicí
katastrální výměra:	864 ha
počet obyvatel:	290 (1.7.2022)
zeměpisné souřadnice:	50°1'54" s. š., 16°40'54" v. d.
nadmořská výška:	596 m n. m.
PSC:	561 55
zákl. sídelní jednotky:	1
části obce:	1
katastrální území:	1
adresa obecního úřadu:	Orličky 176 56155 Orličky
Počet členů zastupitelstva	7
starosta / starostka:	Vladimír Jenčovský
oficiální web:	www.obecorlicky.cz
e-mail:	podatelna@obecorlicky.cz
ID datové schránky	e2za479
IČO	00279307

Zdroj: portál veřejné zprávy, vlastní zpracování

3.5.4 Symbol a znak obce

Znak a vlajka obce jsou poměrně nové. Byly registrovány teprve v roce 2014. Co se týče nějakého staršího znaku obce, tak jsou k dohledání pouze pečete.

Obrázek 3: Pečete obce Orličky

Zdroj: Znaky, vlajky, pečeti a správní vývoj obcí okresu Ústí nad Orlicí

Nejstarší, tak zvaná rychtářská pečeť je poprvé doložena v roce 1648. Má osmihranný tvar o šířce 12 mm a výšce 14 mm. V pečetním poli ohraničeném provazcem obsahuje kartuši se třemi znameními (číslo 4 a písmena S a D, vše pod sebou), nad nimi je naznačená korunka s číslem 7, mezi písmeny G a S. Význam znamení (čísla a písmen v kartuši) se prozatím nepodařilo vysvětlit. Mohlo by se jednat o počáteční písmena jména rychtáře. Písmena G a S lze interpretovat jako GERICHT SIGEL. Další známá pečeť je poprvé doložena v roce 1726. Má kulatý tvar o průměru 23 mm. Je ohraničena provazcem a pečetní pole vavřínovým věncem. Obsahuje radlici špicí dolů, která je na každé straně provázena rostlinným stonkem zakončeným květem. Po obvodu má německý majuskulní opis: SIGEL DER GEMEIN WARLICK. Třetí pečeť je poprvé doložena v roce 1806 a také v roce 1834. Má kulatý tvar o průměru 30 mm a je ohraničena bodovcem. Obsahuje francouzský štít (?) zdobený po stranách rokaji, na něm radlici hrotem vzhůru, po obvodu německý majuskulní opis uvozený křížkem: + SIGEL DER GEMEIN LITSCHKA. Po roce 1850 bylo po dlouhou dobu užíváno oválné kovové razítko obsahující jen opis a nápis doplněný palmovou a vavřínovou větévkou. Jeho otisk je poprvé doložen v roce 1851 a sloužilo až do roku 1913. Razítka zavedena v dalších letech také žádné znamení neobsahovala, jen opis a nápis. (Křivohlávek, 2005, s.221-222)

Znak obce Orličky má modro-červeně polcený štít se zeleným vrchem do poloviny štítu, v něm vztyčená, doleva obrácená, stříbrná radlice provázená dvěma odkloněnými květy lnu na stoncích se dvěma listy, vše zlaté. Z vrchu vyrůstají dvě přivrácené stříbrné orlice se zlatou zbrojí a jazykem, mezi nimi na vrchu zlatá koruna.

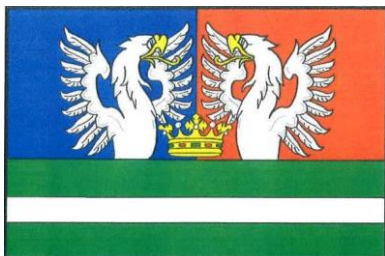
Vlajku obce tvoří čtyři vodorovné pruhy, modro-červeně polcený, zelený, bílý a zelený, v poměru 6 : 2 : 1 : 2. Do horního pruhu vyrůstají dvě přivrácené bílé orlice se žlutou zbrojí a jazykem, mezi nimi nad zeleným pruhem zlatá koruna. Poměr šířky k délce listu je 2 : 3. (Orličky - znak, vlajka, skloňování)

Obrázek 4: Razítko obce Orličky

Zdroj: OÚ Orličky

Obrázek 5: Vlajka obce Orličky

Zdroj: www.kurzy.cz

Obrázek 6: Znak obce Orličky

Zdroj: www.kurzy.cz

3.5.5 Základní demografické údaje

Obec má průměrnou demografickou strukturu jako většina České republiky a stejně tak se přibližuje průměru i okresu, Ústí nad Orlicí, ve kterém leží. Protože je počet obyvatel poměrně nízký, je v tabulce krásně vidět, jak se změnila počty potom, co se do vesnice přistěhovaly dvě početnější rodiny a jak to pak zase rychle kleslo, když se odstěhovaly. Věkový průměr naznačuje, že obec pomalu stárne a za období 12 let se průměrný věk zvýšil o cca 2 roky.

Tabulka 2: Počet a věkové složení obyvatel v obci Orličky od roku 2010 - 2022

rok	Počet obyvatel			Průměrný věk		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
2 010	284	140	144	38,6	37,9	39,2
2 011	294	148	146	38,0	36,5	39,5
2 012	303	149	154	38,2	37,1	39,3
2 013	310	146	164	38,0	37,5	38,4
2 014	305	148	157	38,1	37,4	38,8
2 015	300	149	151	39,4	38,2	40,5
2 016	308	155	153	38,8	37,6	39,9
2 017	301	151	150	39,1	37,8	40,4
2 018	302	155	147	38,5	37,8	39,3
2 019	290	148	142	39,5	38,8	40,3
2 020	282	144	138	40,6	39,9	41,2
2 021	286	149	137	40,1	39,0	41,3
2 022	290	156	133	40,2	39,4	41,2

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

3.5.6 Změny v osídlení

Největší změnu v osídlení pro obec Orličky představovalo období po 2. světové válce. Z příložené tabulky je znát, že počet obyvatel drasticky klesl a od té doby se ho obci nepovedlo navýšit. Důvodem tohoto poklesu byl hlavně odsun Němců z území obce a taky stěhování českých občanů do větších měst v okolí za prací. Stěhování je i hlavní důvod poklesu obyvatel na přelomu 19. a 20. století, kdy se počet obyvatel snížil cca o pětinu. Od konce války se počet obyvatel drží na přibližně stejné úrovni jen s mírným nárůstem a ač se

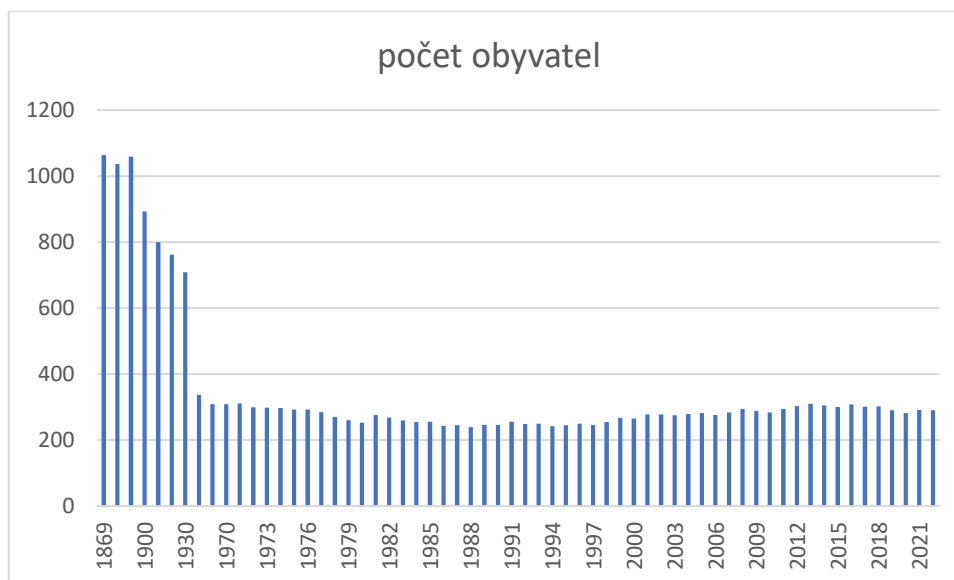
obec snaží nalákat mladé rodiny k trvalému bydlení, většina obyvatel dává přednost bydlení v okolních městech, kde je dostupnější občanská vybavenost i pracovní příležitosti a v obci si pořídí maximálně chalupu na víkendový relax. Hodně mladých lidí, kteří se tady narodili a vyrůstali, se proto stěhují z obce pryč a zůstávají zde většinou starousedlíci, ke kterým děti jezdí jen na návštěvy.

Tabulka 3: Vývoj počtu obyvatel v obci Orličky v letech 1869 - 2022

rok	počet obyvatel		
1869	1064	1992	249
1880	1036	1993	250
1890	1059	1994	242
1900	893	1995	245
1910	800	1996	250
1921	762	1997	246
1930	709	1998	255
1950	337	1999	267
1961	309	2000	265
1970	309	2001	278
1971	311	2002	278
1972	299	2003	275
1973	298	2004	279
1974	297	2005	282
1975	292	2006	276
1976	292	2007	284
1977	285	2008	294
1978	270	2009	289
1979	260	2010	284
1980	253	2011	294
1981	276	2012	303
1982	268	2013	310
1983	259	2014	305
1984	255	2015	300
1985	256	2016	308
1986	243	2017	301
1987	245	2018	302
1988	239	2019	290
1989	246	2020	282
1990	246	2021	291
1991	256	2022	290

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Graf 1: Vývoj počtu obyvatel v obci Orličky v letech 1869 - 2022

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

3.5.7 Občanská vybavenost

K podstatným faktorům, které ovlivňují vybavenost malých obcí nad rámec jejich populační velikosti, patří jejich poloha vůči městům. Obce, které leží v mikroregionálně a mezoregionálně odlehle poloze (tedy ve větší vzdálenosti od malých i středně velkých měst), jsou vybaveny většinou služeb a infrastruktur lépe než srovnatelně velké příměstské obce. S vybaveností obcí souvisí rovněž jejich demografické charakteristiky. U většiny služeb a infrastruktur platí, že relativně horší vybavenost mají obce, které populačně rostou a mají mladší populaci. U některých služeb zároveň platí, že nejlépe jsou vybaveny obce, které obyvatelstvo ztrácejí. (Bernard)

V obci Orličky se nachází jen to nejnnutnější. Naštěstí se pořád, i přes hodně nízký počet žáků, daří díky dotacím od obce zachovat školu a školku. Co obci chybí a šlo by to bez problému udělat, je dětské hřiště nebo opravit stávající sportovní hřiště (obojí je ve strategickém plánu obce označeno jako plánováno v nejbližší době). Dále taky obec nemá veřejný vodovod, a to je v době, kdy se každým rokem stupňuje sucho, celkem důležité. Podle zápisů z obecní kroniky se o vybudování obecního vodovodu obec pokoušela už před více než 50ti lety a každých pár let je tam zápis o tom, že se vodovod řeší, ale zatím pouze na papíře. Nejbližší objekty občanské vybavenosti jako lékaři, banky, čerpací stanice jsou pak v Jablonném nad Orlicí, které je cca 6km daleko.

Tabulka 4: Občanská vybavenost v obci Orličky

Základní škola	v současnosti 1 třída malotřídky pro 1-5.ročník
Mateřská škola	Jedna třída společná pro všechny děti
Obchod s potravinami	Konzum se smíšeným zbožím
Pošta a pošta partner	součástí obchodu
Společenský sál	pořádají se plesy, zábavy, dětský karneval
Restaurace	3 restaurace v obci
Hotel	1 hotel a 3 penziony
Knihovna	jednou týdně v budově obecního úřadu
Veřejný internet	jednou týdně v budově obecního úřadu
Hřiště	v ne moc dobrém stavu
Koupaliště	oficiálně požární nádrž
Autobusová doprava	pouze pár spojů denně
Kostel a hřbitov	Mše 1x za 14 dnů

Zdroj: vlastní zpracování

V centru obce Orličky se nachází obecní úřad, knihovna, pošta, základní škola, mateřská školka, 2 požární stanice, kostel a hřbitov. Domov pro seniory a pečovatelská služba nejsou k dispozici v Orličkách, ale občané mohou využívat zařízení v Jablonném nad Orlicí. K dispozici jsou zde obchod KONZUM, 2 restaurace, 3 penziony a Kramářova chata na Suchém vrchu. Tělovýchovné a sportovní zařízení jsou zastoupena pouze hřištěm na okraji obce. Hřbitov se nachází poblíž kostela sv. Jana Nepomuckého. Orličky jsou připojeny k silnicím III/31112 a III/31110, ale silnice I/11 prochází pouze jižní částí katastru obce a není přímo spojena s obcí. Místní komunikace jsou v Orličkách málo rozvinuté a většinou vedou kolmo na hlavní silnici III/31112. Parkovací plochy se v Orličkách nacházejí v centru obce u prodejny KONZUM a na křižovatce pod základní školou. Kromě toho je možnost parkování podél místních a obslužných komunikací v rámci zastavby. V Orličkách se nachází celkem pět autobusových zastávek podél silnic III/31112 a I/11. Kromě toho územím obce prochází tři cyklotrasy (CT 4069, CT 4071 a CT 4074) a červená, zelená a modrá turistická trasa (Územní plán Orličky).

3.5.8 Název obce

Obec Orličky se poprvé objevuje v listině krále Václava II. z roku 1304, kde jsou uvedena jména starých obcí našeho obvodu. Orličky jsou zde zmíněny pod názvem Reinprechtsdorf. Obec vznikla kolonizací a první název naznačuje, že ji založili němečtí osadníci z Porýní. Původní vesnice zanikla a v roce 1409 se uvádí jako pustá ves v držení Jablonného. Podle jiných pramenů vznikla ves až v době Přemysla Otakara II., který zde nechal osidlovat Němce povolane z Franků a Nizozemí. První písemná zmínka o vsi pochází z roku 1588, kdy zde existovala dřevařská osada a vesnice se již nazývala Orličky (Vorlička, Orlička, Worliczka, Worlitschka, Worlitzka, Worlička). Název svědčí o tom, že obyvatelstvo bylo českého původu. Němcům se název nelíbil a v roce 1913 zavedli název Adlerdörfel. V roce 1924 bylo nařízeno používat dvojjazyčný název Orličky - Worlička. Za nacistické okupace byl název opět změněn na Adlerdörfel. Po druhé světové válce byl název opětovně změněn a používá se pouze název Orličky. (Nakládal, s.2-3)

Je zajímavé, že Orlické hory pravděpodobně své jméno neodvozují od orlů, ale od slova "vor", které označovalo původně vrchy a horská pásma v praslovanských jazycích. (Simon, 1925, s.36)

Dochoval se dopis od místního učitele, který na název „Orličky“ upozorňuje v roce 1924 klub českých turistů a prosí o jeho využívání.

3.5.9 Vznik obce

Odpradávná byla celá oblast dnešního Lanškrounska pokryta nedobytným pralesem. V 10. století patřila k panství Slavníkovců a po jejich vymření byla oblast přidělena Přemyslovcům. V první polovině 13. století byli povoláni lokátoři Oldřich z Drnholce a Heřman z Ostřeku, aby na příkaz krále osídlili tuto krajinu. Po úspěšném osídlení a odvolání lokátorů se tato část země stala majetkem krále. V roce 1285 získal Závíš z Falkštějna celou oblast zahrnující Lanškrounsko, Ústecko a část Žamberecka. Závíš usilovně potíral loupeživé rytíře a oblast byla jeho odměnou. Po jeho následném uvěznění a popravě připadla krajina králi Václavu II, který později celé panství daroval nově založenému Zbraslavskému klášteru.

Klášter v Zbraslavi byl od darovaného panství poměrně daleko, proto jej s biskupem vyměnili za panství u Prahy. Po husitských válkách byla tato oblast posílena Vilémem Kostkou z Postupic. Pernštejnové vlastnili toto panství od roku 1507 až do roku 1588, kdy ho prodali Adamu Hrzánovi z Harasova. Ten ho držel až do roku 1622, kdy ho koupil Karel

z Lichtenštejna. Panství zahrnovalo i Orličky, kde podle pověsti stávala panská ovčárna a mlýn, a právě zde měl být první počátek vzniku Orliček. Samostatnou a samosprávnou obcí se Orličky staly v roce 1850. (Nakládal, s.3)

3.5.10 Historie obce

V minulosti byla vyšší část obce pokryta hustým lesem, v němž se nacházela sklárna. Kvůli potřebě velkého množství dřeva pro provoz sklárny došlo k odlesňování a první osadníci tak mohli rozšířit svá sídla. Práce na tomto místě byla velmi náročná, což je dodnes patrné podél polí, kde jsou hromady kamení. V roce 1651 byli obyvatelé Orliček vedeni pouze jako chalupáři a nevykonávali žádnou selskou práci. V té době zde žilo 26 sedláků, 20 chalupářů a 1 živnostník. (Simon, 1927, s.41)

V roce 1718 měla obec 31 selských usedlostí. Za 30ti leté války lidé velmi trpěli sužováním vojsky obou válčících stran a nakažlivými nemocemi, hlavně morem. Celé usedlosti osiřely, a tak Lichtenštejnové na opuštěné usedlosti usazovali hlavně Němce ze Slezska. V roce 1833 byla postavena silnice spojující Orličky a Čenkovice, což přineslo velký přínos pro obec a umožnilo lepší spojení se světem. O čtyřicet let později byla otevřena železnice z Ústí nad Orlicí a zahájil se provoz vlaků do Jablonného nad Orlicí, což dále pomohlo rozvoji obce a podpořilo rozkvět místních živností, zejména bavlnářství, plátenictví a štětkařství. V roce 1899 byl založen samostatný poštovní úřad, který později zahrnoval i telegraf. K podpoře hospodářského osamostatnění Čechů byl v obci založen lidový peněžní ústav Kampelička. V devadesátých letech devatenáctého století se mnoho rodin přestěhovalo do průmyslového Německa a Vídně, což vedlo k nárůstu počtu českých obyvatel v obci. Roku 1897 postavil jeden z místních nový hostinec, který byl o šest let později zakoupen Národní jednotou Severočeskou v Praze. V této budově byla následně zřízena česká škola, která byla otevřena na podzim roku 1903 a navštěvovalo ji 33 českých chlapců a děvčat. (Nakládal, s.7-8)

Obrázek 7: Otevření školy v Orličkách

Zdroj: fotokronika Obce Orličky

Během první světové války v období 1914 až 1918 museli muži ve věku od 17 do 50 let narukovat do armády, což negativně ovlivnilo domácí práce. Nedostatek zboží, zejména potravin, způsobil neustálý růst cen. Po kapitulaci Rakouska-Uherska v roce 1918 se hospodářství rychle zotavilo a životní úroveň obyvatelstva se zlepšovala. Průmysl se pomalu rozvíjel, avšak nedostatek energie zpomalil využívání strojů. Rolníci museli mlátit a foukat ručně, dřevorubci používali šlapací stroje a domácí tkalci pracovali na ručních stavcích. Voda byla k dispozici pouze v dvou mlýnech. V roce 1929 byla obec připojena k elektrické síti, což zlepšilo osvětlení a umožnilo používání elektrických motorů pro stroje živnostníků a rolníků.

V 30. letech 20. století již stará školní budova nestačila na rostoucí počet českých dětí, takže druhá třída byla umístěna v budově německé školy. V roce 1927 byla vyslána delegace na ministerstvo školství se žádostí o stavbu nové české školy. Stavba byla schválena, pozemek zakoupen a stavba započala v roce 1928. Nová budova byla otevřena 11. srpna 1929 a pravidelné vyučování ve dvoutrídni škole s mateřskou školou bylo zahájeno 30. září téhož roku. (Nakládal, s.8-9)

V období 1935-1938 se v republice začalo šířit velké nebezpečí po nástupu Adolfa Hitlera k moci v Německu. Proto byla v okolí budována mohutná pohraniční opevnění, především na svazích Orlických hor směrem k tehdejšímu Německu. Opevnění zahrnovalo mnoho pevností, jako například tvrz Bouda, která byla největší z nich. Kromě toho byla vytvořena síť řopíků, aby chránila údolí mezi Červenou Vodou a Králíkami. Po všeobecné mobilizaci branné moci byly vytvořeny národní gardy, z nichž v Orlických horách vznikla četa o 26 mužích. Jejich úkolem bylo střežit důležitá místa v obci. Bohužel po Mnichovské dohodě byly všechny obranné akce zbytečné, protože pohraničí bylo předáno Hitlerovi. Dne 7. října 1938 dorazil do obce rozkaz k evakuaci státních úřadů, což znamenalo odchod četnické stanice, správy české školy s učiteli a poštovních zaměstnanců. O týden později, 20. října, němečtí četníci obsadili budovu české školy a společně s celníky tam zřídili svou stanici. Dne 11. listopadu se tam usadila druhá třída německé školy, české děti zůstaly bez vyučování a starší žáci museli navštěvovat školu německou.

I přesto, že se nacházely v oblasti Sudet, kde bylo území obsazeno, začaly v Orličkách v květnu roku 1945 události, které se odehrály i na ostatním území Protektorátu. V této oblasti se již na přelomu let 1944/1945 utvořila tajná organizace, která v lednu 1945 vytvořila ilegální Národní výbor a získávala zbraně a střelivo. Dne 5. května 1945 vypuklo v Čechách národní povstání a i mladí lidé v Orličkách se chopili zbraní a obsadili poštu, obecní úřad a četnickou stanici. Německý četník byl zavřen v sklepě stanice, ale podařilo se mu utéct. Utekl do německých Čenkovic, odkud zavolal na chatu na Suchém vrchu, kde se nacházela německá domobrana, Volksturm. Na 200 ozbrojených Němců pak obklíčilo vesnici a zaútočilo na skupinu Čechů u pošty. Dva z nich přišli o život a dnes mají v obci památník za boj za svobodu. Zbytek lidí byl odveden do věznice v Lanškrouně, ale dozorcí z věznice utekli, protože se blížila fronta, a vězni se vrátili domů. Po osvobození byl v Orličkách vytvořen revoluční národní výbor a 10. května 1945 se konal pohřeb padlých Josefa Hubálka a Stanislava Filipa s velkou účastí obyvatelstva. Od 11. května se začali vracet domů vězni a lidé nasazení na práci v Německu. Dne 15. května 1945 se konal revoluční soud s nejvíce provinilými Němci, z nichž tři byli odsouzeni k trestu smrti za vraždu, donášení a udavačství. Nikdo si v té době nemyslel, že se v tak malé obci mohou stát tak dramatické události. (Nakládal, s.11-15)

Obrázek 8: Příchod Německých vojsk do Orliček

Zdroj: fotokronika obce Orličky

Po skončení druhé světové války byli Němci, kteří hlásali heslo Domů do Říše, odsunuti z Orliček do Kladska. Tuto oblast získali Poláci a Němci si museli počkat na úředně organizovaný odsun, zatímco jejich majetek byl náhradou za škody způsobené republice. Do uvolněných domů a usedlostí se poté nastěhovali Češi, kteří je buď koupili jako rekreační sídla nebo si je přidělili. Mnoho obyvatel Orliček se pak přestěhovalo do Lanškrouna nebo do okolních obcí.

Po válce se začal rozvíjet společenský a spolkový život, ochotnické divadlo se stalo oblíbeným zábavním programem. V červnu 1945 byla otevřena četnická stanice, následována poštovním úřadem v červenci a ihned po otevření byla zřízena česká škola. Nicméně rozvoj byl ukončen komunistickým převratem v roce 1948.

V roce 1953 bylo založené JZD, ale po pouhých dvou letech se rozpadlo a zemědělci museli začlenit svou půdu do státního statku. V roce 1958 byla bývalá rychta přestavěna na moderní truhlářskou dílnu, nyní známou jako Dřevotvar. Druhá dílna, zaměřená na výrobu matrací, se nacházela v pronajatých místnostech. Ve stejném roce bylo znovu instalováno veřejné osvětlení, které bylo v průběhu války zničeno.

Během komunistického režimu bylo zbořeno 45 chalup a postaveno málo využívané hřiště a obecní rozhlas. Nicméně bylo postaveno koupaliště a dobrovolnou prací byly

opraveny kostel, hostinec a obchod s potravinami. Dřevotvar si rozšířil svou provozovnu a někteří zaměstnanci si dokonce postavili bytovku v roce 1967. (Nakládal, s.16-17)

Události roku 1989 jsou v obecní kronice popsány takto: „Děni v obci při přerodu našeho státu: jsme příliš malou obcí, kde žijí lidé, dalo by se říci, v ústraní významného dění. Nebo snad i proto, že je příliš vžitý systém stagnace, lidské lhostejnosti ke všemu, co se netýká „mě samého“. Mezi čtyřma očima, či v menších hloučcích, se potichu diskutuje, hovoří o náhlé politické změně ve státě, k veřejnému vystoupení či manifestaci tu však nedošlo. „Pro naše dobro..., ještě tu řešit nějaké zmatky...“ podotkla předsedkyně MNV, členka KSČ, Jaroslava Nožková. Další názory občanů na otázku k současnosti jsou různé, většina však „potichu“ souhlasí s obrodou, což bylo dáno najevo zvoněním zvonu na kostelní věži a houkáním sirény v obci, když byla 10.prosince zvolena čs. vláda porozumění. Generální stávky 28.lisopadu, která se konala na náměstí v Jablonném nad Orlicí se zúčastnilo z naší obce asi 10 občanů. Mnozí, kteří jsou zaměstnáni v podnicích a závodech v dotyčném místě, se zúčastnili dvou hodinové stávky přímo tam, se svými spolupracovníky.“ (Hubálková, 1966-2014, s. 305)

Po roce 1989 byl dle obecní kroniky život v obci poměrně klidný. Obec se modernizovala a opravovala, byla opravena silnice a položen nový asfaltový povrch, vyměnily se elektrické sloupy, opravila se střecha na škole, obecním úřadu, přistavěly se nové byty, nově má obec nové veřejné osvětlení.

V roce 1995 proběhla oslava 50. výročí osvobození obce a byly zasazeny 2 lípy svobody. Pietní akt se uskutečnil u pomníku padlých, položení věnce, uctění památky minutou ticha za zvuku kostelního zvonu. S průvodem, v čele s českou vlajkou, se přešlo ke slavnostnímu aktu zasazení lip na zahradě pod budovou školy. Následovalo posezení s pamětníky roku 1945, kteří přišli oslavit 50. výročí osvobození obce. (Hubálková, 1966-2014, s. 397)

Obrázek 9: Sazení pamětních líp k 50. výročí osvobození obce

Zdroj: fotokronika obce Orličky

V roce 1997 v červenci se povodně, které zasáhly celou republiku, nevyhnuly ani Orličkám. Intenzivní déšť začal 5.7., od té doby plynule stoupala hladina Orličkovského potoka do poledních hodin 7.7., poté se její výška ustálila. Maximálně zvýšenou hladinou byly zasaženy všechny přítoky, ale bez vážnějších škod na okolních pozemcích mimo zastavěnou část obce. Orličkovský potok byl zasažen povodňovou vlnou po celé délce hlavního toku. V horní a střední části toku došlo převážně k vymletí břehů, podemletí opěrných zdí u mostků, k ucpání kamenné lávky. V dolní části, kromě podemletí břehů a opěrných žulových zdí došlo k podemletí základů autobusové čekárny, k ucpání mostku a následnému vylití potoka na přilehlé cesty a pozemky. U osmi objektů byly zatopeny sklepní prostory. Naštěstí tady nedošlo k žádným větším škodám. (Hubálková, 1966-2014, s. 419-420)

V roce 2003, v noci ve 2 hodiny a 30 minut ze 14 na 15. července se v obci rozhoukala v 5-ti intervalových kusech siréna. K hasičské zbrojnici se sjížděli hasiči. Pohotovostní jednotka nastoupila během několika málo minut do akce. Hořela chata na Suchém vrchu. Náčelník místních hasičů dostal z okresu nařízení zařídit u zdejšího koupaliště (požární nádrže), čerpací stanici a kompresorem doplňovat a připravovat k použití dýchací přístroje. Na Suchý vrch se sjely hasičské sbory s cisternami z Jablonného, Králík,

Letohradu, ze Žamberka a z Ústí nad Orlicí. Hašení požáru ztěžovala střecha, bylo nutné jí alespoň v jednom místě prorazit. Teprve po sedmi hodinách byl požár zlikvidován. Kolovaly spekulace, že byl požár úmyslně založen, což se také druhý den potvrdilo. Speciálně vycvičený pes našel dvě založená ohniska požáru uvnitř chaty. (Hubálková, 1966-2014, s. 496)

Obrázek 10: Torzo Kramářovy chaty na Suchém vrchu po požáru

Zdroj: www.turistika.cz

12.září 2009 se v obci slavily hned dvě události. 600 let vzniku obce a také 80-leté výročí otevření české školy. Přípravy probíhaly dlouho před termínem. Již během května bylo natočeno DVD k významnému výročí. Obsahuje snímky krajinné oblasti obce, život v ní a rozhovory s některými občany. Příjemným překvapením přispěli k oslavě místní chalupáři. Přišli v průvodu, ve stejném oblečení, s transparentem vzdávajíc hold Orličkám. Svým projevem dali veřejnosti najevo, že žijí v této obci rádi. Ke zdařilé oslavě přispělo svou velkou měrou i pěkné zářiové počasí. Přizvaní rodáci, přátelé, známí a všichni, kteří, se zúčastnili sobotního slavnostního odpoledne se vyjadřovali pochvalně a na setkání budou dlouho vzpomínat. (Hubálková, 1966-2014, s.523)

3.5.11 Kultura, sport, cestovní ruch a památky v obci

Obec nemá vlastní kulturní dům. Využívá místní restauraci a penzion Filipi, kde pořádá každoročně Obecní ples, Karneval a Kateřinskou zábavu. Obec má k dispozici hasičskou zbrojnicí a mysliveckou klubovnu, kde je občanům umožněno využít prostory k volnočasovým aktivitám, setkáváním, oslavám nebo svatbám. Na začátku letních prázdnin pořádá místní spolek myslivců největší akci, a to Myslivecký táborák.

Obec Orličky se datuje do 13. století, konkrétně do období kolonizace za vlády českého krále Přemysla Otakara II. Král osídloval zdejší pohraniční lesy Němci, povolányi z Franků a Nizozemí. V katastru obce najdeme celkem 11 nemovitých kulturních památek, jako jsou sochy, kříže, sloupy a kaplička. Dva válečné hroby jsou také součástí katastru obce. Mezi významné stavby v obci patří Kostel sv. Jana Nepomuckého a rozhledna na Suchém vrchu (Územní plán Orličky)

V obci je možno navštívit již zmíněný kostel sv. Jana Nepomuckého. O postavení kostela v obci se nejvíce zasadil Jan Jindřich Schlesinger, knížecí purkrabí na panství opavském a krnovském ve Slezku. Základní kámen byl položen 18.zářím roku 1775. Stavba pokračovala velmi rychle kupředu, proto už 15.zářím roku 1777 byl na dohotovené věži slavnostně vztyčen kříž s věžní kopulí. Dne 11.října roku 1778 byl kostel dokončen a slavnostně vysvěcen. Kostel je zasvěcen patronu země české - svatému mučedníku Janu Nepomuckému. Na památku sedmileté války byly ve zdejším kraji postaveny mnohé sochy a započat kult uctívání sv. Jana Nepomuckého. (Kostel sv. Jana Nepomuckého v Orličkách)

V roce 1928 byla postavena podle plánu architekta Jaroslava Stejskala Kramářova turistická chata na Suchém vrchu. (Historie Suchého vrchu je však ještě starší - už v r. 1925 zde byla nákladem 10.000 Kčs vybudována dřevěná útulna pro turisty k ochraně před nepohodou.) Základní kámen byl položen 22. 8. 1926, slavnostní otevření proběhlo za široké účasti místního obyvatelstva 6. 7. 1928. Výstavba chaty se stala demonstrací síly českého turistického hnutí, pronikajícího stále více do pohraničních, z velké části německých oblastí. I proto dostala jméno prvního prvorepublikového předsedy vlády Karla Kramáře. 26. 8. 1937 se na chatě zastavil na oběd prezident Dr. E. Beneš se svým štábem při inspekční cestě po opevnění. V jeho doprovodu byl i tehdejší náčelník gen. štábu, arm. gen. L. Krejčí. V roce 2011 zahájila společnost CVS Žamberk s.r.o. obnovu chaty se záměrem vrátit Suchému vrchu jeho turistický význam. Obnova chaty byla dokončena do poloviny roku 2012 a slavnostní otevření chaty bylo 5. 7. 2012. Rozhledna vedle chaty, z níž je rozhled na Orlické a Bystřické hory, Kralický Sněžník, kotlinu u Králík, Hrubý Jeseník, Žamberecko aj., byla

postavena jako vodárenská věž v letech 1931 - 32 podle návrhu architekta A. Parkmanna. (Historie Krarmářovy chaty)

Cykloturistické a turistické stezky procházející Orličkami lákají celoročně hodně turistů. Patří mezi ně hodně oblíbená Jiráskova hřebenová cesta, která byla otevřena k výročí 70. narozenin spisovatele Aloise Jiráska 21. července 1921 jako Jiráskova horská stezka neboli také Cesta Aloise Jiráska a je hlavní dálkovou hřebenovou cestou Orlických hor, jejíž celková délka činí 170 kilometrů. Začíná v Broumově a pokračuje přes Hronov, Náchod, údolí Metuje do Orlických hor k Novému Hrádku. Dále putuje přes Šerlich a Velkou Deštnou, Kunštátskou kapli, Anenský vrch, tvrz Hanička až k Zemské bráně a Čiháku do Mladkova, přes Suchý vrch a pak až do Litomyšle. Cesta spojuje ty nejkrásnější partie a atraktivitu Orlických hor. Dále jsou hodně oblíbené i cyklotrasy a to cyklotrasa č. 4069 Dolní Hedeč – Klášterec nad Orlicí - středně náročná trasa o délce 47 km a s celkovým převýšením 635 m začíná poblíž poutního areálu Hora Matky Boží nedaleko rozhledny na vrchu Val, vede přes Červenou Vodu (možnost odbočky k rozhledně Křížová hora), Červenovodským sedlem (možnost odbočky k rozhledně Suchý vrch) a dál údolím Orličského potoka až do Klášterce nad Orlicí. Pak cyklotrasa č. 4071 Kladské sedlo – Čihalka procházející z Kladského sedla v masivu Králického Sněžníku a celým hřebenem Orlických hor. Celková délka trasy je 126.00 km. Trasa vede přes Suchý vrch. A nakonec cyklotrasa č. 4074 Červenovodské sedlo – Neratov, o délce 61,05 km a převýšením 530 m prochází vrchní částí Orliček směrem na Jamné nad Orlicí. (strategický plán) Dále je nad obcí v lesích pod Suchým vrchem vybudována síť singltreků - Singltrek Suchák, je síť stezek o délce přibližně 22 km umístěná do svahů Suchého vrchu. Na stezky se nastupuje na parkovišti na Červenovodském sedle. Stezky jsou vhodné pro všechny cyklisty, od malých dětí až po zdatné a zkušené terénní cyklisty. V zimě je možné využít upravené stopy na běžky, které, za ideálních sněhových podmínek dosahují délky až 80km a je možné si vybrat okruhy různých druhů obtížnosti. (Strategický rozvojový plán 2020 – 2030)

3.5.12 Ekonomika a podnikání

V obci obklopené odedávna lesy není žádným překvapením, že se nejvíce zaměřovala na zpracování dřeva. V současnosti je v obci výrazně zastoupen nábytkářský průmysl, zejména pak výroba židlí. Ty se vyráběly v Orličkách v malém už v období první republiky, větší rozmach však nastal až od šedesátých let dvacátého století, kdy sem družstvo Dřevotvar Jablonné nad Orlicí soustředilo výrobu koster židlí, a to jak vlastní konstrukce,

tak později i zhotovovaných podle dokumentace zahraničních odběratelů, např. německé firmy Schlapp (stohovatelné židle Schlapp) či slovinské Javor. V roce 2008 odkoupila tuto provozovnu Dřevotvaru firma Doleček, která zde kromě vlastní produkce dál vyrábí i židle pro Dřevotvar. Po roce 1989 navázala souběžně na předválečnou výrobu židlí v Orličkách také soukromá firma Kaplan nábytek, která se kromě ní věnuje i náročné zakázkové produkci. (Orličky, část obce Orličky)

V obci je taky většina okolních polí a luk spravována místními zemědělci. K této činnosti je jich tady registrováno 5. Všichni chovají hospodářská zvířata a pěstují zemědělské plodiny, které pak mají buď pro vlastní spotřebu a pro zvířata nebo je prodávají spoluobčanům. Dá se tady na vesnici tak sehnat čerstvé mléko a výrobky z něj, domácí vejčička, brambory nebo maso z eko chovu.

Co se týče cestovního ruchu, tak je v Orličkách jeden hotel s restaurací, wellness, bufetem a rozhlednou, pak dva penziony s restaurací a pak několik chalup poskytujících ubytování v apartmánech a soukromí. Celková kapacita ubytování v obci je téměř 200 osob. Hlavně v zimní a letní sezóně, kdy lidi láká lyžování, respektive procházky přírodou bývají tyto kapacity obsazeny dopředu i na několik měsíců.

Dále jsou v obci zastoupena řemesla jednotlivými živnostníky a působí zde několik firem a soukromníků v oborech zemědělství, zpracování dřeva, kovářství a tisk.

4 Empirická část

Cílem praktické části diplomové práce je zmapovat změny v osídlení z historického hlediska v obci Orličky. Za pomoci dotazníkového šetření se budu snažit zjistit, co lidi v obci drží, proč se jim tady líbí, případně co by bylo pro budoucí rozvoj obce přínosné a důležité, aby se z obce nestěhovali pryč, ale zvolili si ji pro své trvalé bydliště. Také se pokusím zjistit, zda je něco, co by mohla obec udělat, aby sem přitáhla nové obyvatele a její růst, měřený počtem obyvatel, by se tak začal pomalu vracet k historickým hodnotám. Změny v osídlení hodně ovlivnila jak poloha obce v horské oblasti, tak obě světové války. Následný odsun Němců snížil počet obyvatel obce na úroveň, která se s menšími odchylkami drží dodnes.

4.1 Stanovení hypotéz

Pro empirickou část práce jsem stanovila tyto hypotézy. Následným dotazníkovým šetřením se je pokusím buď potvrdit nebo vyvrátit.

Hypotéza H1: Z obce odcházejí hlavně lidé v produktivním věku nad 25 let.

Hypotéza H2: Mladí lidé (18-35) stojí o udržení malotřídní školy.

Hypotéza H3: Většina obyvatel obce by se z obce nechtěla odstěhovat.

Hypotéza H4: Starší generaci (nad 60 let) častěji v obci chybí zdravotní středisko.

Hypotéza H5: Všichni obyvatelé obce bez rozdílu věku by v obci uvítali veřejný vodovod s kanalizací.

Hypotéza H6: Obyvatelé obce, kteří využívají veřejnou dopravu, si stěžují na nedostatek spojů.

Hypotéza H7: Všichni obyvatelé obce bez rozdílu věku by uvítali častější společenské akce.

Hypotéza H8: Vysoký počet turistů nevidí většina respondentů jako negativní

4.2 Cíl výzkumu a výzkumné otázky

Cílem výzkumu bude potvrdit nebo vyvrátit stanovené hypotézy a zároveň analyzovat jednotlivé odpovědi respondentů a navrhnout řešení na dané problémy, které z šetření vyplynou. Snažila jsem se vytvořit otázky, které jsou srozumitelné a mají jasně definované možnosti odpovědí, a které se zaměřují na současnou situaci v obci a její budoucí rozvoj. Chtěla jsem zjistit potřeby obyvatel a identifikovat příležitosti pro zlepšení jejich života v obci. Rozdělila jsem je do několika základních okruhů a snažila jsem se zjistit, jak lidé nahlízejí na aktuální a potřebné věci v naší obci a také jak vidí její rozvoj v příštích letech.

4.3 Sběr dat

Jako metodu sběru dat jsem si vybrala dotazníkové šetření ve formě standardizovaného rozhovoru.

4.4 Realizace a průběh výzkumu

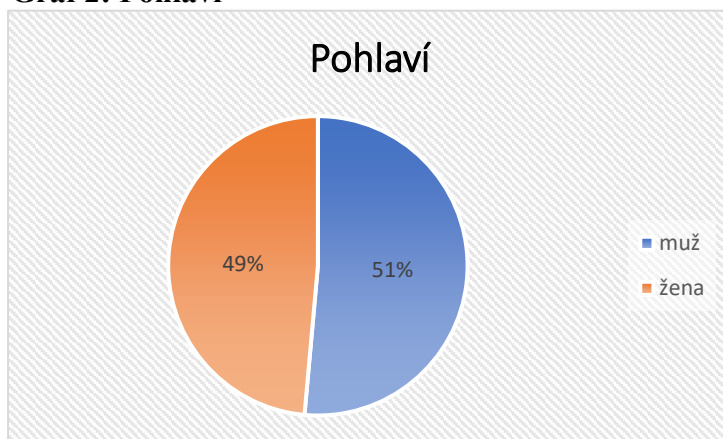
K průzkumu a vyplnění dotazníků jsem si vybrala obyvatele obce Orličky s trvalým pobytem v obci. Celkem jsem oslovila a dotazníky mi vyplnilo 35 spoluobčanů, což je cca 15% obyvatel obce nad 18 let. Dotazníkové šetření jsem provedla osobně, ať už u jednotlivých respondentů doma po předchozí domluvě, tak venku, když jsem někoho náhodně potkala. Dotazníky a jejich následné zpracování pak bylo anonymní. Osobní sběr jsem dělala především díky lepší návratnosti, rychlejší zpětné vazbě, získání objektivních názorů a celkové efektivitě průzkumu. Samotné dotazníkové šetření proběhlo během listopadu - prosince v roce 2022 a v první polovině ledna 2023. Jednotlivým respondentům jsem se představila a vysvětlila, za jakým účelem potřebuji vyplnit dotazník. Vždy jsem prováděla jeden výzkum s jedním respondentem, i když jich v domácnosti bylo víc a teprve po úplném vyplnění jsem začala dělat dotazník s další osobou. V průměru mi jeden vyplněný dotazník trval přibližně 7 minut, záleželo vždy na respondentovi, jak moc váhal nad možnostmi odpovědí, případně jak dlouho přemýšlel, když byla v otázce možnost vyplnit vlastní variantu odpovědi.

4.5 Vyhodnocení výsledků průzkumu

4.5.1 Demografické údaje

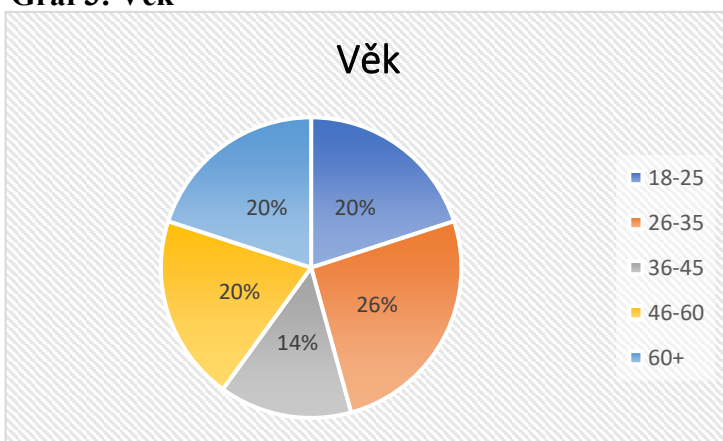
Při výběru respondentů do výzkumu jsem se snažila zajistit co největší rozmanitost a vyváženost mezi muži a ženami, stejně jako mezi různými věkovými skupinami, aby bylo zajištěno, že získaná data budou reprezentativní. Každá věková skupina a ekonomická aktivita mohou mít jiné priority a názory, proto jsem se snažila zahrnout lidi všech věkových kategorií a ekonomických aktivit. Cílem bylo získat názory a postoje co nejširšího spektra respondentů. V následujících grafech je vidět rozdělení respondentů podle pohlaví, věku, vzdělání a ekonomické aktivity.

Graf 2: Pohlaví

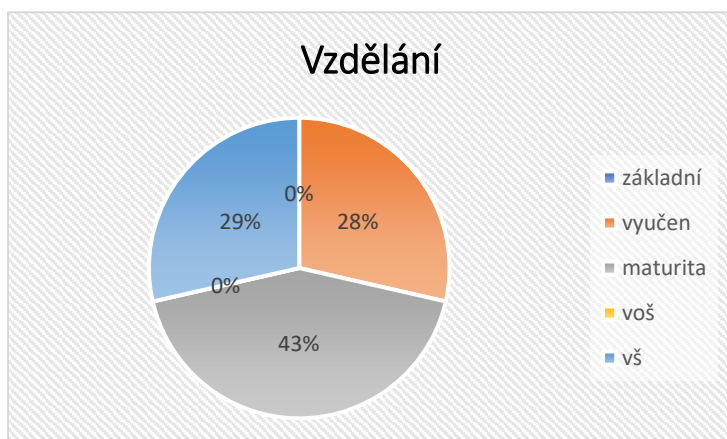
Zdroj: vlastní zpracování

Graf 3: Věk

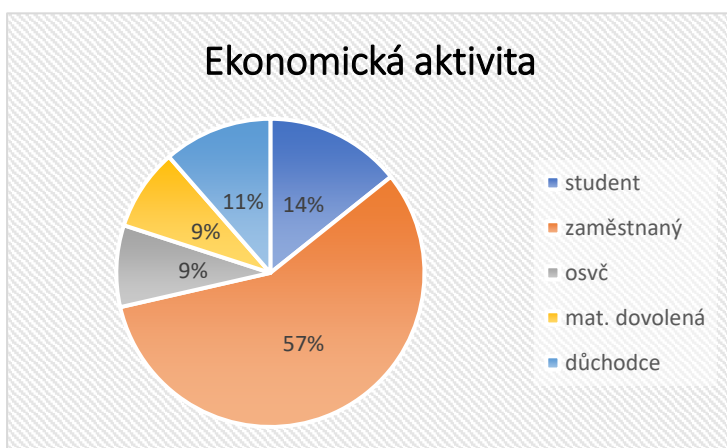
Zdroj: vlastní zpracování

Graf 4: Vzdělání

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 5: Ekonomická aktivita

Zdroj: vlastní zpracování

4.5.2 Dojíždění

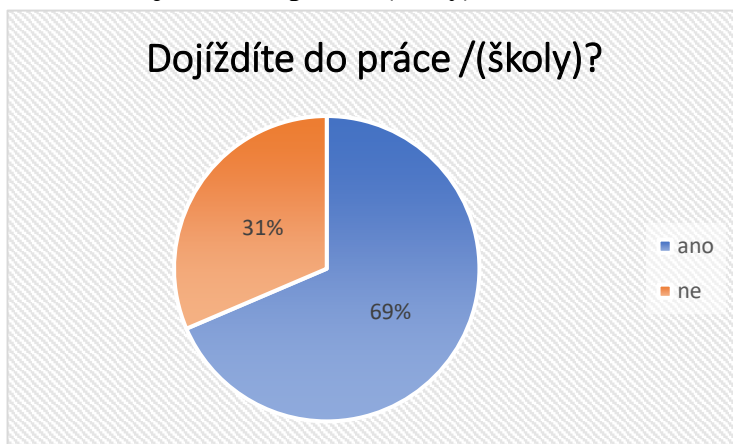
Dojíždka obyvatelstva do zaměstnání a do škol představuje významný sociální jev, jehož rozsah, vzdálenosti, směry a formy reflektují ekonomickou strukturu daného regionu. Odpovídají na jedné straně dosaženému stupni koncentrace obyvatel (resp. sídelní rozdrobenosti) a na straně druhé rozmístění pracovních příležitostí a škol.

Úzkou souvislost dojíždky se sídelní strukturou lze dokumentovat na příkladu malých obcí. Ty jsou dlouhodobě zdrojem intenzivní vyjíždky, naproti tomu pracovní příležitosti, stejně jako i školská zařízení, jsou obvykle koncentrovány teprve v obcích s určitou kritickou (populační) velikostí. (Vývoj dojíždky jako formy prostorové mobility v ČR)

V dotazníku jsem se zaměřila na otázky týkající se dojíždění do zaměstnání, školy a města. Chtěla jsem zjistit, zda lidé využívají autobusovou dopravu, jak moc jsou na ni závislí

a zda jim vyhovuje frekvence spojů. Také jsem se ptala na to, zda je nutnost dojíždět z naší obce do okolních měst důvodem pro úvahu o odstěhování se a hledání snazších cest k zaměstnání, školám a nákupům.

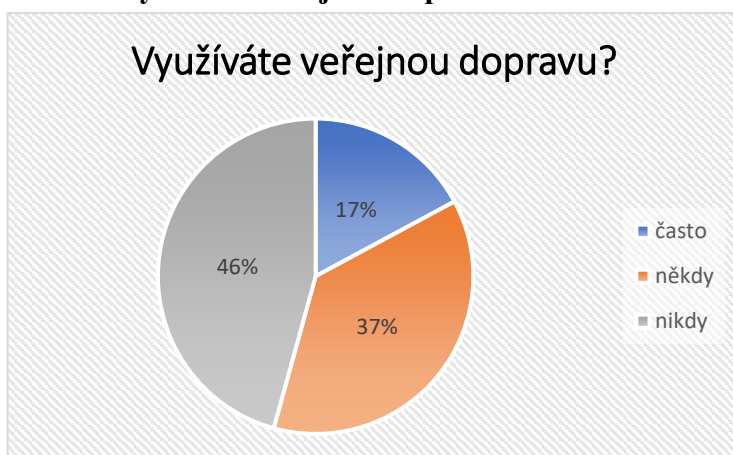
Graf 6: Dojíždíte do práce /(školy)?

Zdroj: vlastní zpracování

V obci jsou autobusové spoje daleko od ideálního stavu a nalezení vhodného spoje pro cestu tam i zpět je velmi obtížné. Proto je v naší obci nezbytné vlastnit osobní vozidlo, aby se lidé mohli dopravovat sami. Z dotazníku vyplývá, že přibližně dvě třetiny respondentů dojíždějí do práce nebo do školy. Nicméně jen polovina z nich využívá veřejnou dopravu, a to pouze příležitostně. Pouze minimální počet lidí ji využívá pravidelně.

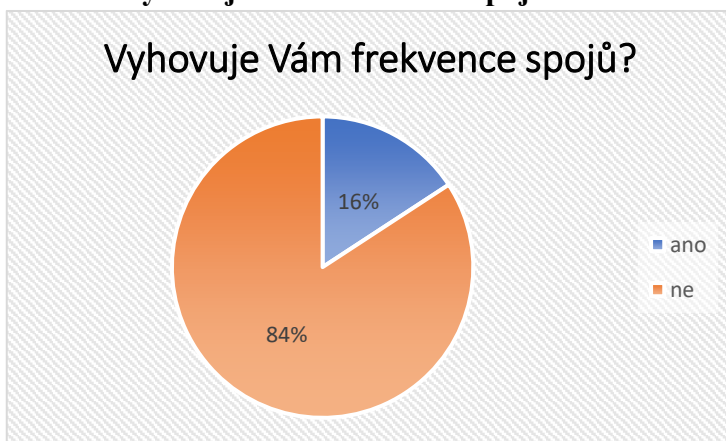
Graf 7: Využíváte veřejnou dopravu?

Zdroj: vlastní zpracování

Většina lidí, kteří veřejnou dopravu využívají, si stěžuje na nedostatečnou četnost spojů a rádi by viděli větší počet spojů i o víkendech, kdy je doprava do obce omezena. Někteří by byli spokojeni s pouhým zvýšením počtu spojů o jeden, dva nebo tři, zatímco jiní by uvítali autobusy každou hodinu.

Graf 8: Vyhovuje Vám frekvence spojů?

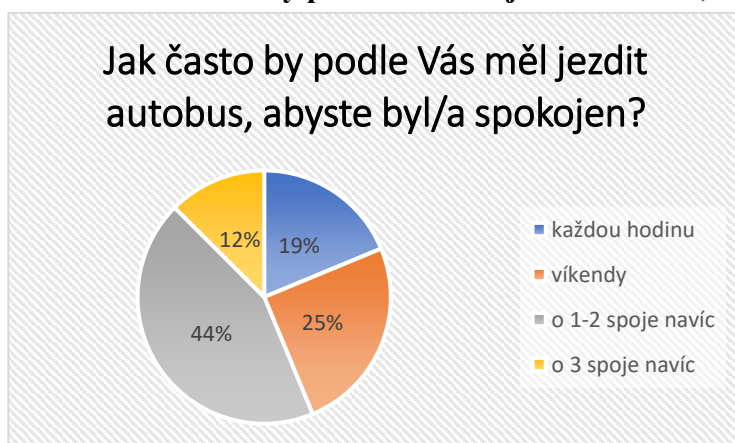

Zdroj: vlastní zpracování

Autobusy jezdí poloprázdné, je tedy otázka, zda by více spojů přimělo lidi nechat auto doma a svézt se autobusem, nebo zda by to na množství cestujících nemělo vliv a autobusy by tak jezdily ještě prázdnější.

Dotazovaní studenti by nejvíc ocenili alespoň jeden autobus v neděli, který by je dovezl na vlakové nádraží do Jablonného nad Orlicí. Jen jeden respondent vyplnil dotazník s tím, že autobusy využívá často a zároveň mu spoje vyhovují. Z příloženého jízdního řádu je vidět četnost spojů z (11x) a do (8x) vesnice a i to, že momentálně jezdí jenom v týdnu.

Graf 9: Jak často by podle Vás měl jezdit autobus, abyste byl/a spokojen?

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 11: Autobusové spojení z a do Orliček

700964 Jablonné n.Orl.-Orličky-Výprachtice

Platí od 11.12.2022 do 9.12.2023

Převahu zajišťuje: BusLine Pardubicko s.r.o., Na Rovinkách 211, 513 01 Semily, Podmoklice, provozovna Lanškroun, tel. 481 368 111, doprava@busline.cz

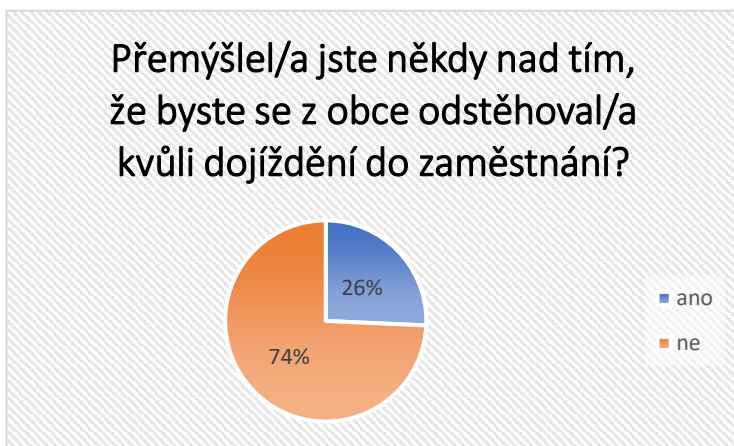
1	3	5	7	205	9	11	13	17	15	19	21	23	km	TPZ	Tr	2	4	6	8	206	10	12	14	18	16	20	22	
4:30	5:07	6:35	7:20	7:25	9:05	12:01	12:40	14:26	14:30	15:30	17:30	18:30	0	P960	1	od Jablonné n.Orl. aut.st.	5:14	5:29	7:16	7:47	8:15	11:56	12:33	14:24	15:14	15:13	16:24	18:24
4:32	5:09	6:37	7:24	7:27	9:07	12:42	14:27	15:30	17:32	18:32	1	P960	2	Jablonné n.Orl. „Českých bratří“	5:12	5:14	7:14	7:14	8:15	11:56	12:31	14:24	15:14	15:13	16:24	18:24		
4:39	5:15	6:47	7:30	7:34	9:14	12:49	14:34	15:38	17:39	18:39	2	P966	3	Bystřec_kostel	5:07	5:07	7:09	7:09	8:12	11:56	12:28	14:24	15:14	15:13	16:24	18:24		
4:41	5:17	6:49	7:32	7:36	9:16	12:51	14:36	15:41	17:41	18:41	3	P966	4	Bystřec_Jednota hor.	5:05	5:05	7:07	7:07	8:12	11:56	12:24	14:24	15:14	15:13	16:24	18:24		
4:43	5:19	6:51	7:34	7:38	9:18	12:53	14:38	15:43	17:43	18:43	4	P960	5	Jablonné n.Orl. „U dubu“	5:27	5:27	7:44	7:44	8:13	11:52	14:20	15:12	15:11	16:22	18:22			
4:44	5:20	6:52	7:35	7:39	9:19	12:54	14:39	15:44	17:44	18:44	5	P960	6	Jablonné n.Orl. „zdrav.sřř.“	5:23	5:23	7:39	7:39	8:08	11:48	14:16	15:08	15:07	16:18	18:18			
4:46	5:22	6:54	7:37	7:41	9:21	12:56	14:41	15:46	17:46	18:46	6	P962	7	Orličky_kříž Jamné n.Orl.	5:21	5:21	7:37	7:37	8:04	11:46	14:14	15:06	15:05	16:16	18:16			
4:48	5:24	6:56	7:39	7:43	9:23	12:58	14:43	15:48	17:48	18:48	7	P962	8	Orličky_starý host.	5:19	5:19	7:35	7:35	8:02	11:44	14:12	15:04	15:03	16:14	18:14			
4:50	5:26	6:58	7:41	7:45	9:25	12:59	14:44	15:49	17:49	18:49	8	P962	9	Orličky_ObU	5:19	5:19	7:35	7:35	8:02	11:44	14:12	15:04	15:03	16:14	18:14			
4:52	5:28	7:00	7:43	7:47	9:27	13:01	14:46	15:51	17:51	18:51	9	P962	10	Orličky_kravín	5:19	5:19	7:35	7:35	8:02	11:44	14:12	15:04	15:03	16:14	18:14			
											10	P962	11	Cenkovice_st.sil.kříž	5:19	5:19	7:35	7:35	8:02	11:44	14:12	15:04	15:03	16:14	18:14			
											11	P962	12	Cenkovice_ObU	5:19	5:19	7:35	7:35	8:02	11:44	14:12	15:04	15:03	16:14	18:14			
											12	P967	13	Cenkovice_u parkoviště	5:19	5:19	7:35	7:35	8:02	11:44	14:12	15:04	15:03	16:14	18:14			
											13	P967	14	Výprachtice_hoblova Pod převážl...	5:19	5:19	7:35	7:35	8:02	11:44	14:12	15:04	15:03	16:14	18:14			
											14	P967	15	Výprachtice_hoblova	5:19	5:19	7:35	7:35	8:02	11:44	14:12	15:04	15:03	16:14	18:14			
											14	P967	16	č.č. Výprachtice_škola	od	5:00	5:00	7:01	7:01	7:50	11:30	12:20	14:00	14:52	14:58	16:02	18:02	

Zdroj: idos.cz

Další otázkou ohledně dojíždění bylo, zda by se kvůli tomu, že se musí všude dopravovat autem, byli lidé ochotni z obce odstěhovat.

74% obyvatel by radši zůstalo v obci i za cenu dojíždění a odstěhovat by se nechtěli.

Graf 10: Přemýšlel/a jste někdy nad tím, že byste se z obce odstěhoval/a kvůli dojíždění do zaměstnání?

Zdroj: vlastní zpracování

Až 89% lidí by raději zůstalo v obci a pokud by se měli stěhovat, zvažovali by to pouze kvůli uzavření manželství a následnému stěhování za partnerem, lepšímu bydlení nebo kvůli problematickým sousedským vztahům.

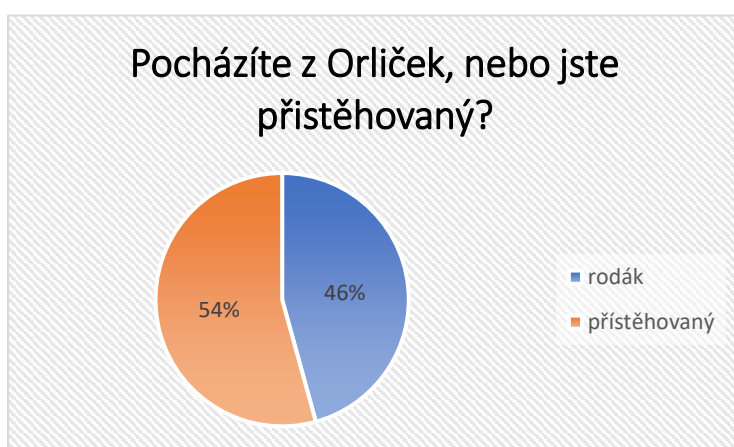
Graf 11: Přemýšlel jste někdy nad odstěhováním z jiného důvodu?

Zdroj: vlastní zpracování

Dojíždění je v obci velký problém, jak je ale vidět z vyplněných odpovědí v dotazníku, většina lidí si na to zvykla a upřednostní bydlení na vesnici, i na úkor času stráveného na cestě, před bydlením ve městě. V otázce, jestli dotazovaný z obce pochází nebo se přistěhoval, je nadpoloviční většina těch, co se do obce přistěhovali. Z toho lze usoudit, že lidé jsou schopni se vypořádat s dojížděním a při výběru místa pro trvalé bydlení jim nevádí si zvolit vesnickou lokalitu, i když to obvykle znamená nutnost vlastnit osobní automobil a vzdát se pohodlí, které nabízí město, jako například snadnou dostupnost všeho potřebného v blízkosti.

Graf 12: Pocházíte z Orliček, nebo jste přistěhovaný?

Zdroj: vlastní zpracování

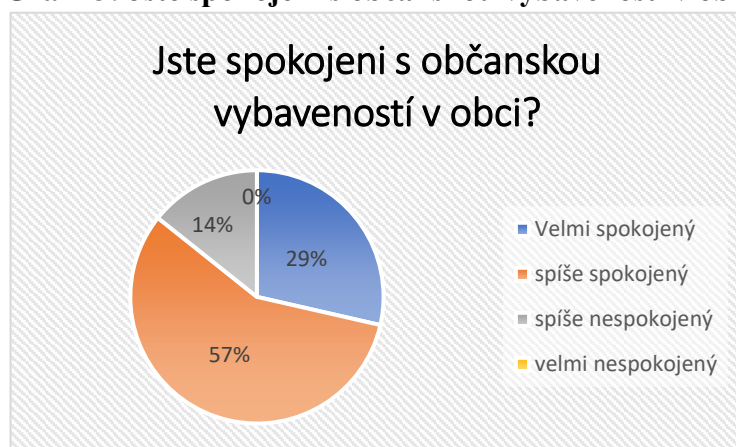
4.5.3 Občanská vybavenost

Občanská vybavenost je pojem, který se vztahuje k bydlení. Pokud někdo shání nový byt, dům či stavební pozemek, zajímá se vždy o to, jaké služby jsou v okolí dostupné. Občanskou vybaveností tedy rozumíme blízkost nebo dosažitelnost různých typů obchodů, sportovišť, lékaře, nemocnice, dětských hřišť, škol, školek, možností parkování apod. (Co je to Občanská vybavenost?)

Občanskou vybaveností v obci Orličky jsem věnovala další část otázek z dotazníku. Zaměřila jsem se hlavně na věci, které vím, že v obci chybí a snažila jsem se zjistit, jak moc by občané uvítali jejich realizaci. Dále jsem se ptala, co by ještě ocenili, aby v obci vzniklo/fungovalo a zaměřila jsem se i na školu, která funguje jako malotřídní a chodí do ní čím dál, tím méně dětí.

Se samotnou vybaveností v obci je velmi spokojena téměř třetina dotazovaných a spíše spokojeni jsou necelé dvě třetiny občanů. Jen pár lidí vybralo možnost, že je s občanskou vybaveností spíše nespokojených.

Graf 13: Jste spokojeni s občanskou vybaveností v obci?

Zdroj: vlastní zpracování

Na otázku, co by nejvíce potřebovali v obci, ze seznamu možností vybrali veřejný vodovod a kanalizaci. V tuto chvíli totiž musí spoléhat na vlastní studny, septiky nebo čističky, což podle nich znamená navíc náklady a starosti. Navíc, v minulosti, během suchého období, několik obyvatel zjistilo, že jejich studny vyschly a museli se vypořádat s nedostatkem vody. Proto by stavbu veřejného vodovodu v obci uvítali více než cokoli jiného. Na druhé místo umístili dětské hřiště. Uvítali by ho všichni bez rozdílu věku, nejvíce ale mladší ročníky, které mají malé děti. Obec má výstavbu hřiště uvedenou ve strategickém

plánu, má vypracovaný projekt, určené místo a každý rok žádá o dotaci na příslušném ministerstvu, která ale zatím nedopadla. Na třetím místě s velkým odstupem od prvních dvou je lékař a na čtvrtém a posledním je přípojka plynu, která by byla podle většiny obyvatel zbytečná a nepotřebná.

Obrázek 12: Projektová dokumentace k žádosti o dotaci dětského hřiště

Zdroj: soukromý archiv starosty obce

Co by pak nejvíc lidi uvítali, když měli možnost uvést vlastní odpověď, byla nějaká hospoda, restaurace, pohostinství nebo kavárna, zkrátka místo, kde by se dalo dojít na jídlo, kávu, posedět a setkat se se sousedy a známými. I když v obci jsou dvě hospody, fungují jen omezeně - většinou jen během hlavní letní nebo zimní sezóny, občas o víkendech nebo když přijde větší skupina lidí na ubytování a na jídlo. Pro místní obyvatele je frustrující, že nikdy nevědí přesně, zda bude restaurace otevřena, a proto by alespoň jeden plně funkční podnik velmi cenili.

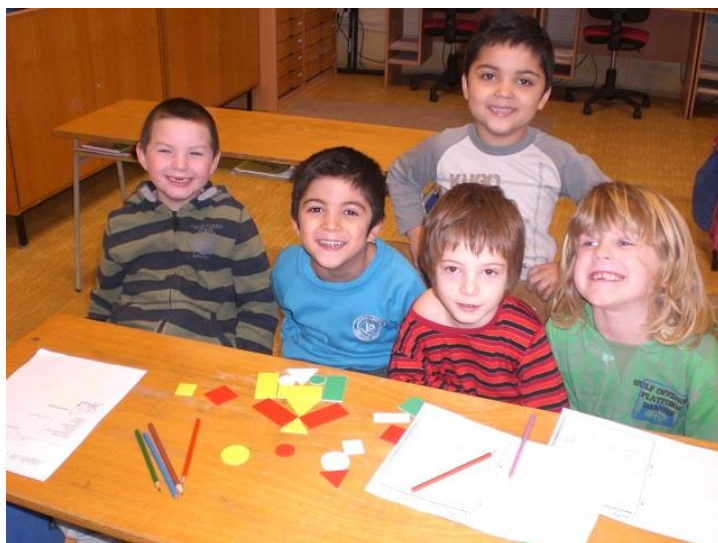
Graf 14: Co byste nejvíc v obci uvítali, v rámci občanské vybavenosti?

Zdroj: vlastní zpracování

V odpovědích se dále objevilo sportovní hřiště na fotbal, nohejbal nebo basketbal. Hřiště na nohejbal a volejbal, které se nachází v obci, není už dlouho schopné považovat za vhodné. Je zarostlé trávou a nemá jasně vymezený kraj. Sice tyče na pověšení sítě jsou pořád funkční, ale kvůli neupravenému povrchu ho již nikdo nechce využívat, i když je zdarma. Několik dalších odpovědí obsahovalo služby pro důchodce jako pečovatelská služba nebo domov pro seniory s touhou dožít v tomto zařízení v rodné obci. Mezi další odpovědi patřily místo pro kulturu, kreativní dílna, zásilkovna nebo alza box, klub volného času a opravená silnice. Další z otázek jsem věnovala základní škole a školce, která se v obci drží už jen díky výjimce a dotaci od obce.

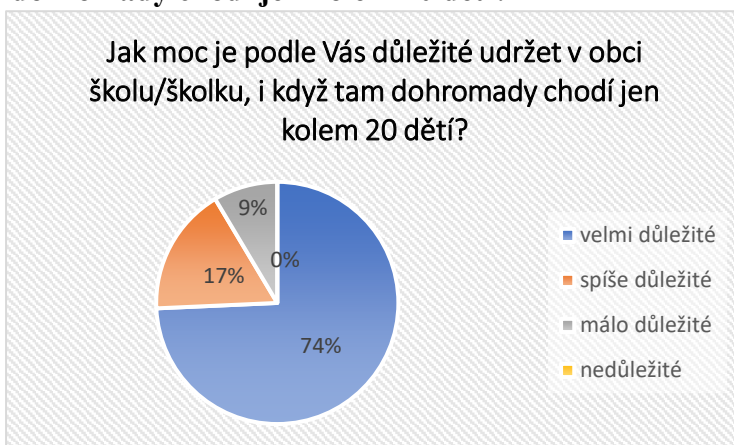
Obrázek 13: Zápis do 1.třídy v malotřídní škole v Orličkách

Zdroj: webové stránky školy v Orličkách

Aktuální problém představuje otázka racionalizace sítě základního školství ve světle současného, ale zřejmě i budoucího, nepříznivého populačního vývoje. Zatímco slučování škol ve velkých městech není povětšinou doprovázeno závažnějšími komplikacemi, díky husté dopravní síti je možno dojíždět i do vzdálenějších škol, rušení školských zařízení v malých venkovských obcích je problémem mnohem závažnějším a citlivějším. Odhlédneme-li od odlišné úrovně dopravní obslužnosti venkovských mikroregionů, je zřejmé, že existence základní školy (byť třeba jen malotřídní) symbolizuje vitalitu obce. Její ztráta může předznamenat pokles migrační atraktivity s nepříznivými důsledky pro budoucí demografický vývoj obce. (Vývoj dojížděky jako formy prostorové mobility v ČR)

Graf 15: Jak moc je podle Vás důležité udržet v obci školu/školku, i když tam dohromady chodí jen kolem 20 dětí?

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 14: Všechny děti mateřské školy v Orličkách

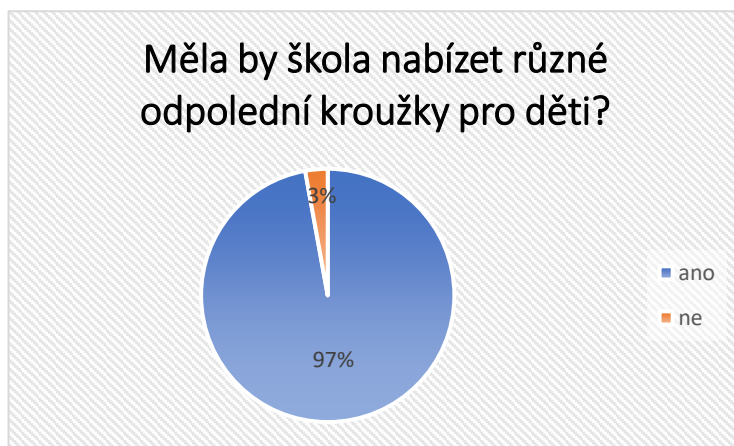

Zdroj: webové stránky školy v Orličkách

Většina obyvatel má zájem o udržení školy v obci. Podle průzkumu označilo zachování a udržení základní školy a školky v obci jako velmi důležité 74% dotazovaných a jako spíše důležité dalších 17%. Pouze 9% lidí si myslí, že mít školu v obci je málo důležité. Toto hodnocení ukazuje, že mít školu a školku v místě bydliště je pro většinu obyvatel rozhodujícím faktorem. To je důležité jak pro rodiny s dětmi, které zde již žijí, tak i pro ty, kteří by se sem chtěli přestěhovat .

Ve škole nejsou v současné době žádné odpolední kroužky, které by dětem vyplnily volný čas a rozvíjely tak jejich kreativitu nebo zručnost. Pro nabízení různých kroužků bylo 97% dotazovaných a tato otázka v dotazníku byla nejvíc jednomyslná ze všech, pouze jeden člověk si myslí, že by kroužky škola nabízet nemusela.

Graf 16: Měla by škola nabízet různé odpolední kroužky pro děti?

Zdroj: vlastní zpracování

4.5.4 Kultura a cestovní ruch

Organizace jakýchkoliv společenských akcí může významně rozvinout společenský život na vesnici a poskytnout širokou škálu zábavy pro všechny. Tyto akce mohou být různorodé, například taneční večery, plesy, divadelní představení, výstavy, sportovní události nebo akce pro děti. Poskytují chvíle relaxace a odpočinku, ať už aktivního, tak pasivního, ale také poznání, protože v mnoha případech obohatí naše znalosti a dovednosti.

S nástupem pandemie covidu se téměř všechny společenské akce musely zrušit a po dobu více než dvou let nebylo možné se setkávat a společně se bavit. Zrušeny byly zábavy, plesy, karnevaly, setkání s důchodci, stavění máje a jiné akce, zejména v první a druhé vlně pandemie v jarní a podzimní sezóně. Obec se nyní snaží pomalu navázat na předchozí akce a organizovat již osvědčené, ale také vymýšlet nové akce. V rámci dotazníku jsem se snažila

zjistit, které akce obyvatelé nejvíce postrádají ze starších, a které nové akce by si přáli vidět. Dále jsem se ptala, zda lidé vůbec na akce chodí a zda má smysl je nadále pořádat a v jakém rozsahu.

Graf 17: Účastníte se společenských akcí v obci jako plesy, zábavy, myslivecký táborák?

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 15: Konání obecního plesu před covidovým obdobím

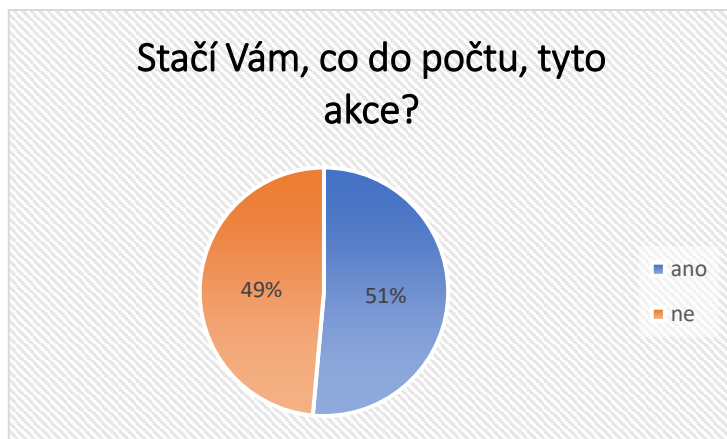

Zdroj: vlastní zpracování

Na otázku, jestli jim tyto akce stačí se v odpovědích skoro přesně půl na půl neshodnou. Někomu ano, někdo by očekával i jiné nebo častější aktivity pořádané obcí. Z odpovědí je vidět, že drtivá většina lidí se aspoň někdy akcí pořádaných obcí účastní. Jde

jim tam hlavně o to, dle mého názoru, a taky z odpovědí a komentářů některých dotazovaných, sejít se se sousedy, známými a kamarády, posedět spolu, popovídat si a užít si tu chvíli relaxu, na kterou si normálně neumí najít čas nebo příležitost.

Graf 18: Stačí Vám, co do počtu, tyto akce?

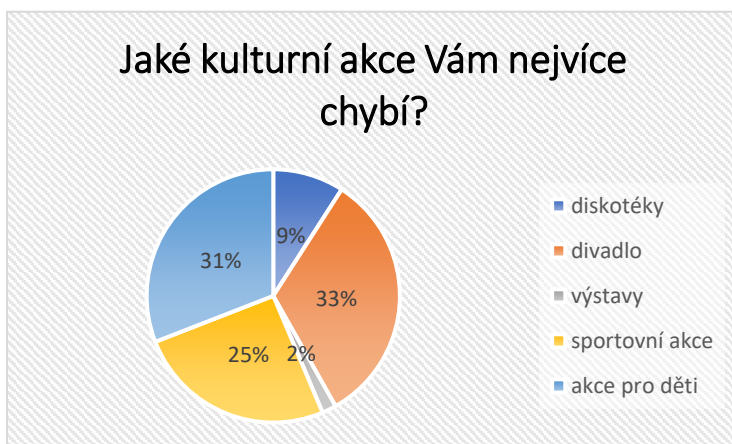
Zdroj: vlastní zpracování

Na otázku, jaké akce momentálně chybí a ocenili by je, jsem dala možnost vybrat z několika možných odpovědí, nebo případně doplnit vlastní odpověď, pokud by vymysleli i něco jiného.

Z vybraných by nejvíce ocenili divadelní představení, která se konala ve společenském sálu v jedné z hospod. Hned v těsném závěsu jsou akce pro děti, konal se tady karneval a dětský den, který ale v posledních letech vždy proběhl na koci letních prázdnin, kdy bylo možné se setkávat i ve větším počtu lidí. Sportovní akce, o které je očividně taky poměrně velký zájem, se v obci nikdy moc nekonaly a možná je na čase to změnit, jak je vidět z dotazníku, minimálně o nějaký druh závodů by tady určitě zájem byl. Diskotéky a různé výstavy moc podpory mezi obyvateli nemají. Znovu zavedené plesy a zábavy by ale po covidu občané určitě uvítali. Konal se tady vždy jeden ples v zimě a kateřinská zábava v listopadu, od zavedení covidových opatření žádná z těchto akcí neproběhla ale mělo by se to snad už tento rok změnit.

Graf 19: Jaké kulturní akce Vám nejvíce chybí?

Zdroj: vlastní zpracování

Co lidé v obci láká a chtěli by zorganizovat, i když to tady nikdy nebylo, jsou bleší trhy nebo jarmark. Bleší trhy by byly zajímavé pro lidi z obce, kteří by si chtěli udělat doma úklid a zbavit se nepotřebných věcí, které je jim ale líto ještě vyhodit. K pořádání a prodávání není potřeba koncese, ani se neplatí žádný poplatek, pokud je výdělek nižší než 20tisíc korun ročně, a není ani potřeba při této akci žádné účetnictví. (Bleší trhy)

Dalšími akcemi nebo aktivitami, které by lidi ocenili, by byly různé spolky, kreativní dílna nebo třeba skaut. Zájem by byl i o organizované výlety, které tady v minulosti probíhaly a organizovalo se to pro děti na dětský den a jelo se například do zoo. Další okruh zájmu občané projeví o vzdělávací kurzy a přednášky nebo sportovní akce typu závodů motocyklů nebo traktorů v orbě.

Graf 20: Jak jste spokojen/a s turistickými možnostmi v okolí obce?

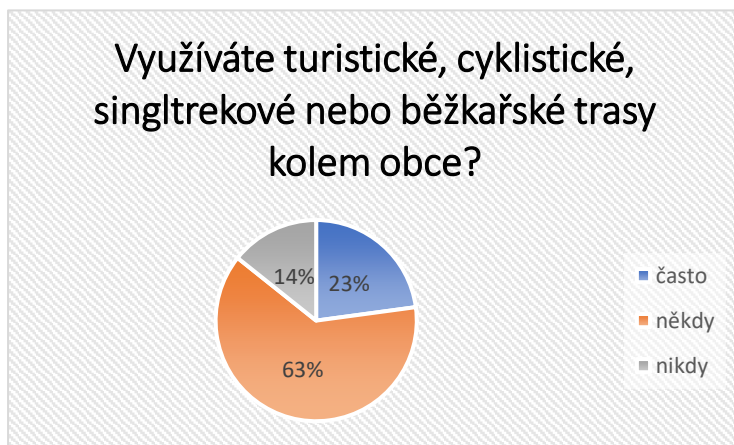
Zdroj: vlastní zpracování

Obec Orličky leží uprostřed lesů v Orlických horách a nabízí proto mnoho způsobů trávení volného času v přírodě, ať už se jedná o pěší turistiku, cykloturistiku nebo singltrekové tratě v létě, tak upravené běžkařské tratě v zimě. Cestovní ruch se tady pomalu vyvíjí a přibývají nové a nové možnosti, které by lákaly turisty, proto jsem do dotazníku chtěla zařadit i otázku cestovního ruchu a zvyšujícího se počtu turistů v okolí do dotazníku a zjistit tak názory „starousedlíků“, jak moc jim vadí turisté nebo na druhou stranu, jak moc jim vyhovuje to, že se tady rozvíjí možnosti cestovního ruchu i pro ně.

Jak je vidět z odpovědí, drtivá většina lidí je spokojena. Cestovní ruch nabral v posledních letech na obrátkách, v okolí se staví rozhledny, přibývají nové restaurace, rekonstruují se staré, staví se singltrekové tratě, přibývají plochy k parkování na exponovaných místech a z toho všeho můžou taky těžit i místní lidé.

V dotazníku mě zajímalo, zda, když už tyto možnosti tady máme, je lidi využívají. Podle odpovědí je jasné, že aspoň někdy za nějakou aktivitou na čerstvý vzduch vyrazí přes 86% dotazovaných.

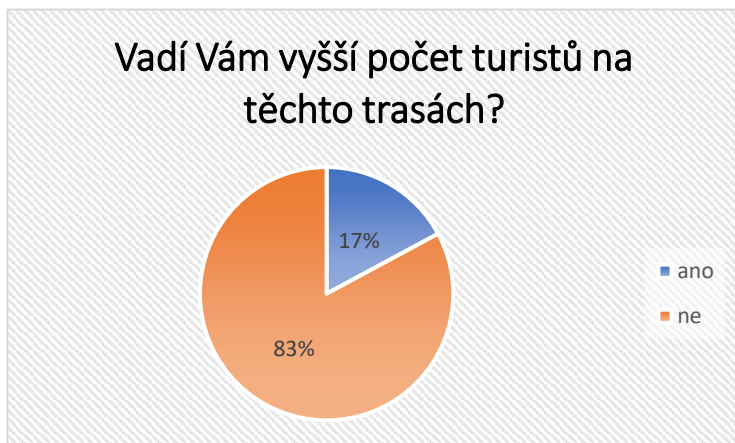
Graf 21: Využíváte turistické, cyklistické, singltrekové nebo běžkařské trasy kolem obce?

Zdroj: vlastní zpracování

Víc možností, více turistů, větší provoz. Naštěstí většině lidí turisti nevadí.

Graf 22: Vadí Vám vyšší počet turistů na těchto trasách?

Zdroj: vlastní zpracování

Nejvíce stížností na počet lidí odnáší běžkařské tratě, které jsou omezené délkou, napadaným sněhem, technickými možnostmi rolby a množstvím pěších turistů na těchto tratích, kteří běžkaře zdržují.

Obrázek 16: Běžkařské tratě v okolí Orliček

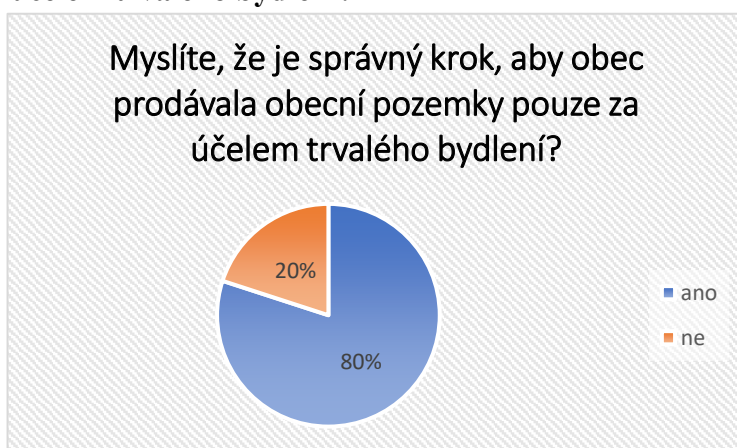

Zdroj: facebookové stránky Sdružení obcí Orlicko

V okolních obcích, hlavně tam, kde je nějaké lyžařské středisko nebo aspoň malý vlek, se v posledních pár letech rozmohl doslova boom stavění nových chalup. Lidé chtějí

trávit volný čas v přírodě a utéct před ruchem a za relaxem alespoň na víkend z města. Obec Orličky zaujala stanovisko, že obecní stavební pozemky nebude poskytovat na rekreační stavby chat a chalup, ale pouze za účelem trvalého bydlení. Snaží se tak nalákat mladé rodiny na levné stavební pozemky a zvýšit tak počet obyvatel obce. V dotazníku jsem se ptala, jak s tímto krokem obce souhlasí občané.

Graf 23: Myslíte, že je správný krok, aby obec prodávala obecní pozemky pouze za účelem trvalého bydlení?

Zdroj: vlastní zpracování

Je vidět, že většina tento krok obce schvaluje a je názoru, že víc rekreačních chalup v obci není potřeba. Momentálně je v obci necelých 100 chalup k rekreaci a přibližně stejně jenom tolik i domů k trvalému bydlení. Vždy se dá ale pořídit nějaká nemovitost, ať už pozemek, tak stavba, od soukromého vlastníka, takže obec svým rozhodnutím trh nereguluje, jen nastavila podmínky prodeje na své pozemky.

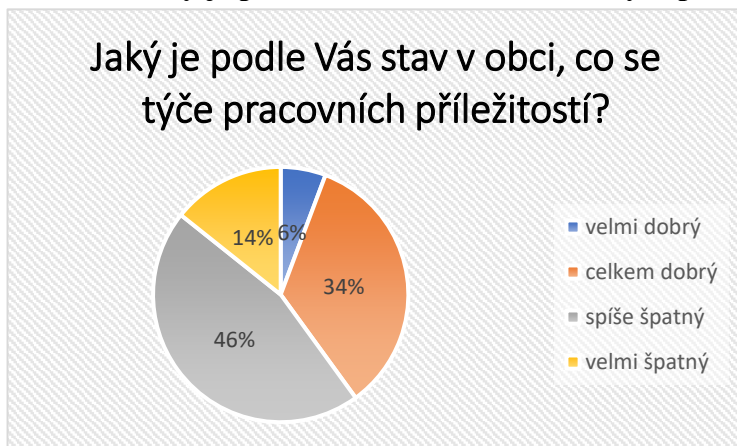
4.5.5 Pracovní příležitosti

Pracovní příležitosti v takto malé obci moc velké nejsou, přesto si někteří lidé poradili, pracují na živnost, nebo jsou zaměstnaní v těch několika málo firmách a podnicích, které zde fungují. Jedná se hlavně o dvě truhlářské výroby, obchod a školu, jinak musí lidé dojíždět. V dotazníku jsem chtěla vidět, jaký mají pohled na množství pracovních příležitostí v obci.

60% respondentů považuje stav za spíše špatný a velmi špatný, 40% za velmi dobrý a celkem dobrý. Z těchto dat je vidět, že ač příležitostí není tolik, dokážou si lidé poradit a poměrně velká část, i když v menšině, považuje situaci na pracovním trhu za dobrou. Obec

aktivně nepodporuje tvorbu pracovních míst, co ale podporuje, jsou místní podnikatelé a živnostníci, kterým dává možnost a přednost získat zakázky pro obec a vydělat si před podnikateli z jiných obcí.

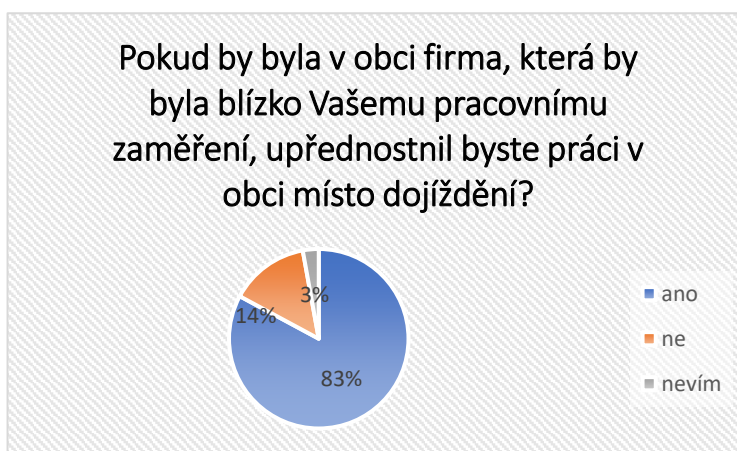
Graf 24: Jaký je podle Vás stav v obci, co se týče pracovních příležitostí?

Zdroj: vlastní zpracování

Další otázka se překrývá s tématem ze začátku dotazníku a to dojíždění. Zajímalo mě, zda by byli lidé ochotní vzdát se práce ve městě a dojíždění do něj, kdyby byla možnost pracovat v obci. Drtivá většina by to upřednostnila, tak snad se do budoucna pracovní příležitosti v obci zlepší a bude možnost zde pracovat pro větší část občanů, aby ušetřili čas dojížděním do okolních měst.

Graf 25: Pokud by byla v obci firma, která by byla blízko Vašemu pracovnímu zaměření, upřednostnil byste práci v obci místo dojíždění?

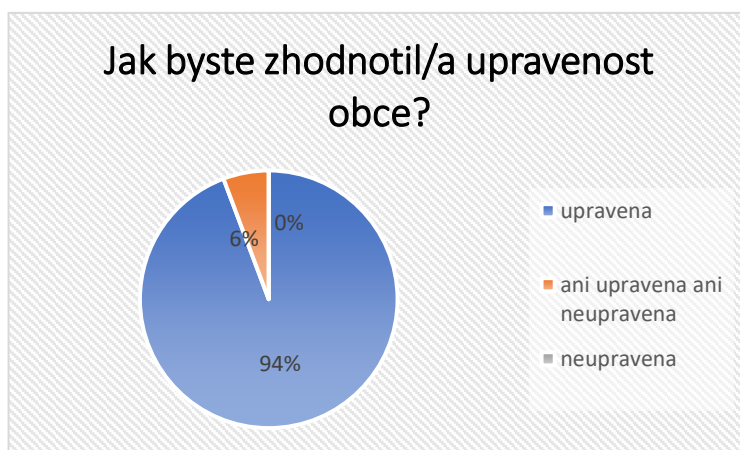

Zdroj: vlastní zpracování

4.5.6 Spokojenost s životem v obci

Život v takto malé obci není jednoduchý. Má to sice své výhody, jako bydlet v přírodě na čerstvém vzduchu, všechno je tady takové pomalejší a klidnější. Zároveň je tady ale i hodně nevýhod, které komplikují lidem životy. Ať už se jedná o témata, která jsem zmínila na začátku a v předchozích částech dotazníku, tak se jedná i o věci, do kterých jsem se nechtěla v dotazníku s občany hlouběji pouštět, jako třeba nevyhovující sousedské vztahy, nepořádek na soukromém pozemku, který kazí celkový vzhled obce, volně pobíhající zvířata ať už se jedná o psy, husy, nebo zběhlou krávu nebo dohady o tom, že jeden souseď seká trávu v neděli a druhý zase v úterý brzo ráno.

Graf 26: Jak byste zhodnotil/a upravenost obce?

Zdroj: vlastní zpracování

Obec se v posledních letech každoročně zapojuje do akce „Uklidme Česko“, kde se snaží z celého území obce, luk a lesů uklidit nepořádek, který se tam za poslední rok nashromáždil. Stejně tak se snaží udržovat upravené travnaté plochy podél silnic a okolo koupaliště a hřiště, a i taková drobnost, jako udržované muškáty na všech třech autobusových zastávkách zkrášlují obec a vypadá pak upraveně. V další otázce jsem chtěla znát názor občanů na tyto počiny a vidět tak, jestli si toho všímají, nebo to považují už za samozřejmost.

Občané si všímají. Víc, než jsem čekala, protože další otázkou jsem se ptala, jestli by chtěli tento stav zlepšit. Měla jsem tam akorát jednu poznámku od respondentky, která řekla, že obec ano, je upravena, snaží se a vypadá to hezky, ale co dělat s tím, když mají lidé neupravený soukromý pozemek a obci to kazí celkový dojem. Narážela na celoročně

neudržované části pozemků, kde roste vysoká tráva a nikdo jí neposeká, stejně tak na nepořádek, který je na některých pozemcích hned u silnice a nikdo to neuklidí.

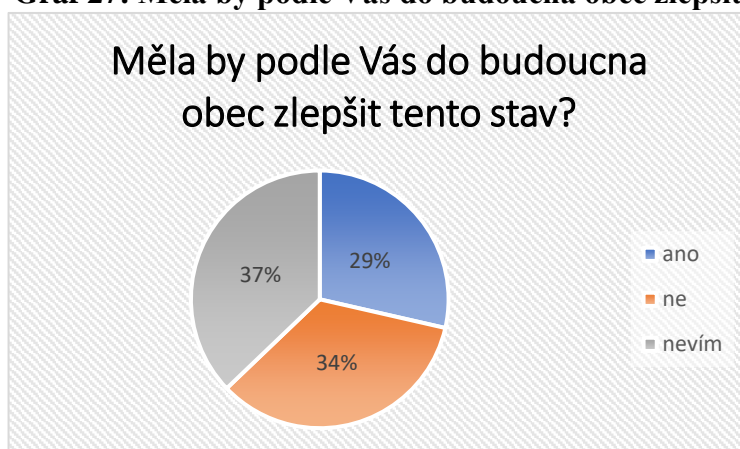
Obrázek 17: Autobusová zastávka v obci

Zdroj: vlastní zpracování

I když je většina dotazovaných přesvědčena, že obec je upravena, je vidět, že vždy je co zlepšovat a snažit se ještě o lepší, čistší a upravenější obecní a veřejné prostranství.

Graf 27: Měla by podle Vás do budoucna obec zlepšit tento stav?

Zdroj: vlastní zpracování

Poslední otázka byla na celkovou spokojenost s životem. Chtěla jsem tak zjistit, že i když si dotazovaní prošli celým dotazníkem, který se z větší části zaměřoval na nevýhody života v obci Orličky a těžkosti, které z života v takto odlehle obci vyplývají, zda jsou pořád s životem zde spokojeni. Pouze jeden člověk je nespokojený, ostatním život v obci vyhovuje, jsou spokojeni a líbí se jim žít v obci Orličky.

Graf 28: Jak jste celkově spokojen/a s životem v obci?

Zdroj: vlastní zpracování

4.6 Ověření průzkumných hypotéz

K některým jednotlivým otázkám, případně ke skupině otázek byly stanoveny konkrétní hypotézy, které výzkum potvrdí nebo vyvrátí. Hypotézy byly vytvořeny s cílem nahlédnout do budoucího rozvoje obce a potvrdit nebo vyvrátit možnosti dalšího směřování obce z hlediska udržení počtu obyvatel, případně jejího zvýšení, jejich potřeb nebo přání, co by se v obci mohlo změnit.

Hypotéza H1: Z obce odcházejí hlavně lidé v produktivním věku nad 25 let.

Na základě dotazníkového šetření vyplynulo, že z obce by se ve většině případů a možností odstěhovat lidé nechtěli, když už ale odpověděli, že „ano“, ať už kvůli pracovním příležitostem, nebo z jiných důvodů, byli to lidé v produktivním věku nad hranicí 25 let. Lidé v důchodu by se stěhovat nechtěli vůbec a stejně tak studenti, kteří ještě žijí u rodičů a otázka budoucího života a stěhování pro ně ještě není aktuální.

Na základě toho lze hypotézu potvrdit.

Hypotéza H2: Mladí lidé (18-35) stojí o udržení malotřídní školy.

Podle odpovědí v dotazníku vyfiltrovaných na věkovou kategorii 18-35 let, stojí o udržení školy a školky 87% odpovídajících. Pouze 13% považuje udržení školy v obci za málo důležité. V této otázce se určitě na pozadí promítá i jiný problém v obci, a to otázka dojíždění, proto by rodiče měli děti radši ve škole přímo v obci, než aby musely být děti už od první třídy závislé na pár autobusových spojích, kdy, hlavně v zimě je to čekání na zastávce značně nepohodlné.

Na základě toho lze hypotézu potvrdit.

Hypotéza H3: Většina obyvatel obce by se z obce nechtěla odstěhovat.

V dotazníku na otázky „Přemýšlel jste někdy nad tím, že byste se z obce odstěhoval kvůli dojíždění do zaměstnání?“ a „Přemýšlel jste někdy nad odstěhováním z jiného důvodu?“ odpověděli všichni respondenti v 74%, respektive v 89%, že by se odstěhovat z obce nechtěli.

Na základě toho lze hypotézu potvrdit.

Hypotéza H4: Starší generaci (nad 60 let) častěji v obci chybí zdravotní středisko.

V kategorii nad 60 let nebyla v dotazníku jediná odpověď, kdy by na prvním místě lidem chyběl lékař. Z odpovědí lidí, kteří lékaře zvolili, se jednalo o všechny věkové kategorie, ale i tak nebyl lékař zvolen jako věc, která tady lidem chybí. Podle jejich odpovědí, je to zbytečnost pro tak malou obec, kdy je v relativně blízké dojezdové vzdálenosti v Jablonném nad Orlicí obvodní lékař nebo pohotovostní služba trochu dál, ale pořád poměrně blízko, v Červené Vodě.

Na základě toho nelze hypotézu potvrdit.

Hypotéza H5: Všichni obyvatelé obce bez rozdílu věku by v obci uvítali veřejný vodovod s kanalizací.

Na otázku „Co byste nejvíc v obci uvítali v rámci občanské vybavenosti?“ a následné možnosti vybrat odpověď a seřadit podle potřeby, byl na prvním místě občany zvolen

veřejný vodovod s kanalizací. Tato otázka a odpovědi na ní se nelišily v žádné věkové kategorii a obyvatelé od studentů, přes pracující až po důchodce mají v otázce a prioritách občanské vybavenosti jasno a jsou zajedno.

Na základě toho lze hypotézu potvrdit.

Hypotéza H6: Obyvatelé obce, kteří využívají veřejnou dopravu, si stěžují na nedostatek spojů.

Z odpovědí obyvatel, kteří na otázku „Využíváte veřejnou dopravu?“ a odpověděli na ni buď často nebo někdy, je vidět, že četnost spojů jim nevyhovuje. Na následující otázku „Vyhovuje Vám frekvence spojů?“ z tohoto vzorku obyvatel odpovědělo 84%, že ne.

Na základě toho lze hypotézu potvrdit.

Hypotéza H7: Všichni obyvatelé obce bez rozdílu věku by uvítali častější společenské akce.

Společenské akce v obci alespoň někdy navštěvují téměř všichni dotazovaní. Na otázku „Stačí Vám, co do počtu, tyto akce?“ odpovědělo 51% ano a 49% ne. To znamená, že o kousek víc se lidí přiklání k tomu, že společenských akcí je v obci dostatek a víc jich pořádat není potřeba.

Na základě toho nelze hypotézu potvrdit.

Hypotéza H8: Vysoký počet turistů nevidí většina respondentů jako negativní.

Turistické možnosti v okolí obce využívá většina respondentů tvořena občany obce. Na turistických trasách se ale setkávají s řadou turistů, kteří provoz, hlavně pro kola nebo běžky, komplikují. Na otázku „Vadí Vám vyšší počet turistů na těchto trasách?“ odpovědělo 83% dotazovaných negativně s tím, že počet turistů jim nevadí, zbylým 17% víc turistů vadí.

Na základě toho lze hypotézu potvrdit.

5 Návrhy na zlepšení

Obec Orličky je rozvíjející se obcí, které se postupně daří plnit si cíle a vize zformulované ve strategickém rozvojovém plánu obce. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že, ač se lidem život v obci líbí a jsou spokojeni, jsou věci, které by šly změnit a vylepšit.

Za největší přednosti obce obyvatelé považují zejména polohu obce uprostřed přírody, klid a možnosti sportovních a rekreačních činností v okolí. Naopak mezi nedostatky obce řadí nedostatečné pracovní příležitosti, vzdálenost a nutnost dojíždění do okolních měst ať už za prací, tak za vzděláním. Dále také uvádí jako problematické nedostatek restaurací, nebo podniků, kde by se mohli sejít a posedět a taky by uvítali větší počet akcí v obci, zejména akce jako plesy a zábavy nebo akce pro děti. Obyvatelé kladou také důraz na čistotu a upravenost obce. Dalším výrazným nedostatkem je neexistující kanalizace v obci a stejně tak veřejný vodovod. Z provedeného dotazníkového šetření vyplynuly závěry, které zobrazují současný stav obce pohledem obyvatel a na jejichž základě je možné sestavit návrhy a opatření, které by vedly ke zlepšení současného stavu.

5.1 Výstavba vodovodu

V obci Orličky se nachází skupinový vodovod, který zásobuje několik bytů a domů v centru obce, včetně pošty, prodejny, restaurace a bývalého Dřevotvaru. Vlastníkem a provozovatelem vodovodu je sama obec, která ho uvedla do provozu v roce 1975. Celková délka vodovodní sítě v Orličkách, včetně přípojek, činí přibližně 0,929 kilometru, zásobuje se jí 75 trvale bydlících obyvatel a 8 rekreatantů.

Voda pro vodovodní síť pochází ze dvou podzemních jímacích objektů. Starší zdroj sestává z jímací a sběrné studny, kde je voda gravitačně přiváděna potrubím o délce 117 metrů. Do sběrné studny se dále vlévají dva další přítoky, a voda je pak gravitačně převedena do akumulární jímky.

Novější zdroj se skládá ze dvou jímacích a jedné sběrné studny. Přebytečná voda je odváděna přepadovým potrubím do potoka, a potrubí na odběr vody je vybaveno ventilem. Tento zdroj byl uveden do provozu v roce 1997.

V obci žije celkem 197 stálých obyvatel a 267 rekreatantů, kteří nejsou napojeni na vodovod a musí tak získávat vodu z domácích studní. Plány na rozšíření vodovodní sítě jsou však závislé na finančních možnostech obce. (Územní plán Orličky)

Ministerstvo zemědělství dlouhodobě podporuje rozvoj vodovodů a kanalizací prostřednictvím investičních dotačních programů na podporu výstavby a technického zhodnocení infrastruktury vodovodů a kanalizací. Pro aktuální dotační období 2021 - 2025 je vypsán program 129 410 "Podpora výstavby a technického zhodnocení infrastruktury vodovodů a kanalizací III". Program je primárně určen pro zvýšení dostupnosti pitné vody z vodovodů pro veřejnou potřebu a zajištění odvádění odpadních vod v obcích s důrazem na nejvíce zanedbané regiony a okresy se zaměřením na obce do 2000 obyvatel. Cílem programu je zvýšení procentuálního podílu obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu zakončenou odpovídající čistírnou odpadních vod a také zvýšení procentuálního podílu obyvatel zásobených kvalitní pitnou vodou z vodovodů pro veřejnou potřebu. Zároveň bude zabezpečovat pokles množství nečištěných nebo nevyhovujícím způsobem čištěných odpadních vod vypouštěných do recipientů. (129 410 "Podpora výstavby a technického zhodnocení infrastruktury vodovodů a kanalizací III")

Obec by si mohla podat žádost o dotaci z tohoto programu a pokusit se díky získaným finančním prostředkům vodovod vybudovat. Výstavba vodovodu se v obci řeší už několik desítek let, je zčásti vypracován i projekt. Největší problém je zatím v tom, že kdyby se budoval vodovod, a byla by rozkopaná silnice a okolní pozemky kvůli vedení, bylo by vhodné, aby se budovala zároveň i kanalizace. Obec ale nemá možnost a pozemky, kde vybudovat vlastní čističku a protáhnout potrubí do nejbližšího města, Jablonného nad Orlicí, které čističku má, by bylo finančně a logisticky náročné až nereálné.

5.2 Kulturní akce

Obec během covidu úplně utlumila pořádání jakýchkoliv akcí a setkávání mezi občany. Teď se snaží navázat na akce z předchozích let. Po několika letech je po posledních volbách, na podzim roku 2022, na obci kulturní komise, která tyto akce začíná vymýšlet a organizovat. Kromě plesu a dětského karnevalu, které jsou už ve fázi příprav a určitě proběhnou, by na základě odpovědí z dotazníku a potvrzení zájmu lidí o tyto akce, mohla obec zorganizovat i něco z následujících možností.

Zájezdové divadlo - z dotazníku vyplynulo, že lidé by divadelní představení víc než uvítali. Pro dospělé, ale i pro děti by bylo možné objednat představení například z divadla Kampa, které funguje i jako zájezdové divadlo a na webových stránkách mají uvedeno, že pořádají „představení, která vyjíždějí do všech koutů republiky i mnohem dále! Kam nás pozvete, rádi přijedeme.“ Na výběr mají 8 představení pro dospělé a 16 pro děti. (Zájezdová

nabídka) Případně jednou za čas nacvičí vystoupení i divadelní spolky z okolí a pak objíždí okolní obce a města s vystoupením jako například Kočovná divadelní společnost Bouda z nedalekého Těchonína. Obec má možnost pronájmu společenského sálu, který je kapacitně dostačující jak pro herce, tak pro diváky, v penzionu v centru obce. Případně v létě za hezkého počasí by byla možnost uspořádání představení i na pódiu na hřišti pod širým nebem.

Akce pro děti se v obci pořádají dvě, a to dětský karneval a dětský den. Určitě by mezi dětmi byl zájem i o divadlo nebo představení, které by se konalo ať už přímo ve škole, tak ve společenském sálu a bylo by pro víc diváků. Z dalších akcí pro děti, které se pravidelně konají v okolních obcích a obec Orličky by se mohla inspirovat a uskutečnit je taky by mohlo být například vynášení Moreny na přivítání jara, pálení čarodejnic, letní kino nebo lampionový průvod.

Děti i dospělí by jistě ocenili nějaký organizovaný výlet pořádaný obcí. Pronájem autobusu s řidičem je možné zajistit v Ústí nad Orlicí, kde firma Zářecký Bus doprava má k dispozici flexibilní vozový park s 15 autobusy a mikrobusey o kapacitě jednotlivých vozů 1, 4, 8, 17, 26, 39, 43, 49, 59 míst k sezení. (ZÁŘECKÝ BUS DOPRAVA). Výlety by se mohly pořádat podle preferencí občanů, na čemž by se předem domluvili a obec to pak zorganizovala. Mohlo by jít například o výlet do zoo Olomouc nebo Dvůr Králové, návštěva vánočních trhů ve Vídni nebo Wroclawi, návštěva a prohlídka Unesco památek na Vysočině (Telč - historické jádro města, Zelená hora - poutní kostel sv. Jana Nepomuckého a Třebíč - soubor židovské čtvrti, židovského hřbitova a baziliky sv. Prokopa.) nebo třeba návštěva zámku Lednice a přilehlých zahrad nebo prohlídka hradu Bouzov.

5.3 Podpora cestovního ruchu

Obec ze své podstaty cestovní ruch podporuje jen minimálně. Když je možnost uvést obec na turistické mapě a vyznačit na ní dominantu obce, v tomto případě kostel, tak není proti, ale aktivně žádnou podporu nevyhledává a marketing pro rozvoj cestovního ruchu je téměř nulový. Největším lákadlem v okolí je turistická Kramářova chata s rozhlednou, která se ale propaguje sama a obec Orličky zmiňuje pouze v adrese. Stejně tak okolní lákadla cestovního ruchu spíš propagují samotná zařízení, která chtějí přilákat turisty a obce pro to dělají minimum. Rozvoj turismu, vzhledem k současnému posilujícímu trendu poznávání České republiky, hlavně po tom, co byly dlouho zavřené hranice a nutné testy nebo očkování kvůli pandemii, je v posledních letech na vzestupu. Přináší peníze, investice, zvýšení

zaměstnanosti a celkový rozvoj dané lokality, což vede potencionálně k vyšší spokojenosti obyvatel.

Poměrně dost turistů by mohly do vesnice přilákat sběratelské suvenýry a turistické razítko, které hodně lidí sbírá do speciálních cestovních deníčků a jinde, než na konkrétním navštíveném místě je neseženou. Jedná se o turistické známky, jsou to kulaté, dřevěné, vypalované plakety, které jsou suvenýrem a zároveň "potvrzením" o dosažení turisticky atraktivního místa. Číslovaná řada známek sleduje hřebeny hor, toky splavných řek, mapuje hrady, zámky, přírodní i technické památky, historická města, zpřístupněné jeskyně, zoologické zahrady a mnoho dalších zajímavých míst. Turistické známky spolu s každoročně aktualizovanými mapami jsou průvodcem po krásách naší vlasti. Celý systém je neustále rozšiřován a o vzniku nových Turistických známkových míst hlasují sami sběratelé. Každá Turistická známka je doplněna barevným samolepícím štítkem zobrazujícím fotografii daného místa a dále pak číslovaným herním kuponem sběratelské hry. (Co to jsou Turistické známky?)

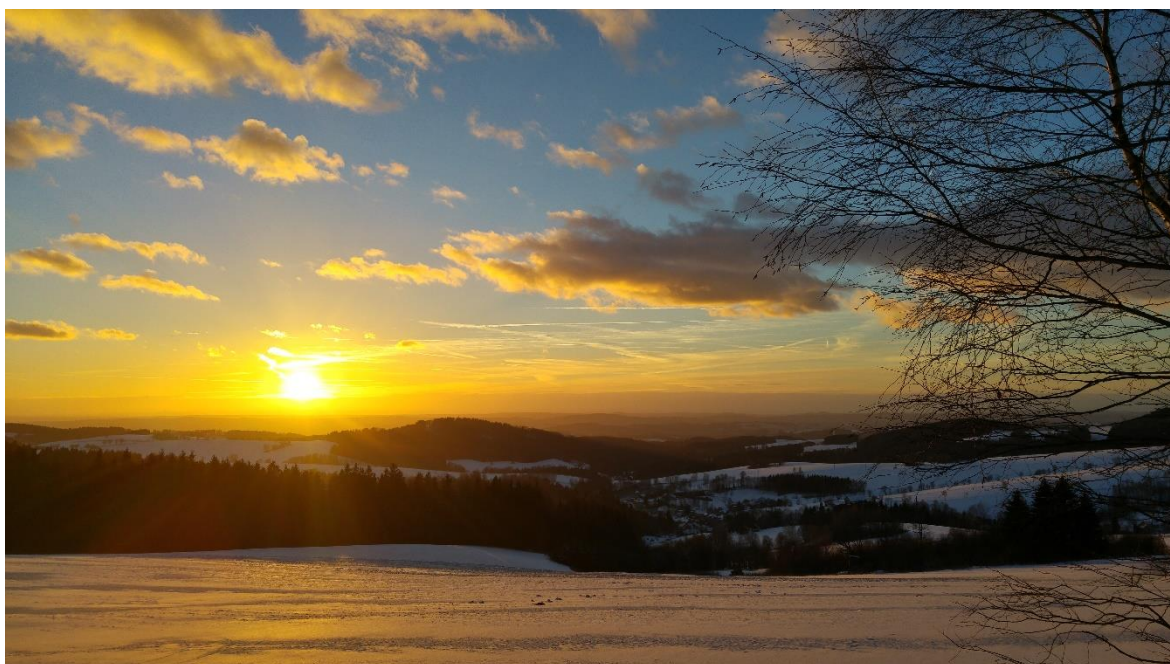
Další ze suvenýrů jsou turistické vizitky. Jsou to nálepky s fotografiemi a popisem zajímavostí nejen z oblasti turistiky, ale i kultury, sportu či gastronomie. Druh vizitky určuje, zda se jedná o vizitku místa, akce, výročí, osoby nebo týmu. Základem projektu jsou vizitky míst, které se zobrazují na mapách, a poskytují tak zajímavé tipy na výlety. (Co jsou Turistické vizitky).

Obec ani jeden z těchto sběratelských předmětů nemá, i když okolní obce si „svoje“ známky i vizitky prodávají. Dostala by se tak do povědomí minimálně lidí, kteří tyto turistické předměty sbírají a vyhledávají si místa, kde je koupit. Zároveň by se mohlo podařit přivést turisty a zvýšit návštěvnost místních restaurací, které by je mohly prodávat a turisté by tam mohli zůstat třeba na oběd nebo alespoň na kávu. Z tohoto kroku by těžili i místní obyvatelé, protože podle vyplněného dotazníku jim chybí pravidelně otevřená restaurace.

Další z možností, jak zvýšit povědomí o obci by bylo vytvoření letáčku, který by byl k dispozici zdarma v okolních infocentrech. Leták by mohl lákat na klidnou lokalitu v přírodě obklopené lesy plné hub a borůvek, procházky ať už v létě, tak zimą, výlety na kolech, sjíždění singltreků, běžkování, kostel Sv. Jana Nepomuckého, na jaře na chráněné údolí potoka s rozkvetlými bledulemi, sochy, kříže, sloupy a kapličku, noční oblohu plnou hvězd, kdy veřejné osvětlení nesvítí celou noc, ale od půlnoci do 4 do rána je v obci úplná tma nebo daleké výhledy do krajiny, zvláště když zapadá slunce.

Podpořit cestovní ruch a „ulehčit“ život místním obyvatelům by mohly i nově vybudované lavičky umístěné po obci a nad obcí na turistických trasách. V současné době jsou lavičky pouze u požární nádrže sloužící v létě jako koupaliště, ale na procházce nad obcí už žádné místo na posezení, odpočnutí nebo rozbalení a sněžení svačiny není. Na následující fotografii je vidět západ slunce nad údolím obce, a přibližné místo, kde by na obecních pozemcích, mohly být v budoucnu umístěné lavičky, případně nějaké odpočívadlo.

Obrázek 18: Západ slunce nad obcí Orličky

Zdroj: vlastní zpracování

5.4 Doprava

Doprava a dopravní obslužnost je slabou stránkou obce. Spoje nejsou pravidelné a o víkendech nejezdí vůbec. Obec by se měla zaměřit na tento problém a domluvit se na zvýšení počtu spojů a časovou vyrovnanost spojů, která není dostatečná. Dopravu v obci v současné době provozuje společnost Busline. Bylo by vhodné otevřít diskuzi, ideálně i s okolními obcemi a snažit se najít řešení, které by bylo aplikovatelné a zároveň uspokojilo dojíždějící občany obce. Pro začátek by mohly přidat alespoň jeden spoj, který by projížděl obcí do Jablonného nad Orlicí a zpátky o víkendu a následně, po vyhodnocení vytíženosti, se domluvit na dalším přidávání nebo nepřidávání spojů.

6 Závěr

Cílem této diplomové práce bylo podat pohled na vybranou obec z hlediska historického osídlení a případně doporučit možné změny a návrhy. K závěrům na zadané cíle práce jsem došla na základě dotazníkového šetření s obyvateli obce všech věkových kategorií, kteří mi poskytli svůj pohled na názory na život v obci Orličky. Díky jejich odpovědím jsem byla schopna potvrdit nebo vyvrátit zadané hypotézy a udělat si tak celkový pohled na to, jak se v obci jejich občanům žije.

Obec Orličky si prošla dlouhým historickým vývojem, který je zmíněn v teoretické části práce a v rámci tohoto vývoje se měnila jak hustota osídlení, tak počet obyvatel. Blíže jsem věnovala posledním cca 100 letům, kdy byly změny nejpatrnější, a to z důvodu jak první, tak druhé světové války, kdy byl pokles počtu obyvatel nejvýraznější a nikdy už se nedostal na předválečnou úroveň. Od konce druhé světové války uplynulo už téměř 80 let, a kromě památníku na místním hřbitově a německými příjmeními vyskytujícími se ať už v originální, tak počeštěné formě napříč obyvateli vesnice, tu není znát, že jednou měla obec několikanásobný počet obyvatel oproti dnešnímu dni.

V úvodu empirické části práce jsem stanovila 8 hypotéz vztahujících se k dnešní situaci a stavu v obci a možnosti jejího budoucího rozvoje. Snažila jsem se najít odpovědi na otázky z oblasti každodenního života a zjistit, jak moc lidem ovlivňuje život to, že žijí v malé vesničce „na konci světa“. Otázky jsem směřovala na všechny věkové kategorie ve snaze porozumět jak starším občanům, kteří v obci žijí už několik desítek let, tak mladším, kteří teprve uvažují o osamostatnění se. Oblasti, které jsem zkoumala jde rozdělit na několik okruhů a to konkrétně: dojíždění, občanská vybavenost, kultura a cestovní ruch, pracovní příležitosti a poslední, ale neméně důležitý okruh, kde jsem se ptala na celkovou spokojenost s životem v obci.

Cíle práce, které jsem si zadala v úvodu, považuji za splněné. Odpovědi občanů mi daly možnost sestavit návrhy, které by mohly zlepšit a zjednodušit život obyvatelům, jak těm stávajícím, tak těm, kteří o životě v obci Orličky uvažují a vážají, zda je to pro ně to pravé. Zjištěné informace mohou pomoci budoucímu rozvoji obce. Mohou také sloužit jako odrazový můstek pro kulturní komisi obce, která organizuje různé akce pro občany a určitě uvítá nové nápady a typy akcí, které lidé nejvíce ocení. Stejně tak mohou posloužit i při samotné propagaci obci v oblasti cestovního ruchu, kdy má obec pak možnost dostat se do

povědomí lidí jak z okolí, tak z větších vzdáleností a nalákat je k návštěvě a strávením jejich volného času v přírodě v okolí obce Orličky.

Závěrem lze konstatovat, že obec Orličky je příjemné místo pro život, ve kterém je snaha o neustále zvyšování kvality života místních obyvatel. Místní lidé jsou aktivní v kulturním a společenském životě obce. Bylo by ideální, kdyby obec díky propagaci a rozvinutým službám přilákala nové obyvatele, návštěvníky a turisty, kteří se rádi do obce vrací. Množství obyvatel a velikost osídlení se již zřejmě nikdy nevrátí na historickou úroveň, možná je to ale takto dobře a obec tím nepříjde o svou malebnost, klid a krásnou přírodu hned za oknem.

7 Seznam použitých zdrojů

Knižní zdroje a publikace

Archiv města Jablonné nad Orlicí. K-131/1: Dopis od Správy zemské obecné školy národní v Orlicích z roku 1924.

HUBÁLKOVÁ Alžběta, 1966-2014. *Kronika obce Orličky*, Archiv obce Orličky

HUDEČKOVÁ, Helena, Michal LOŠŤÁK a Adéla ŠEVČÍKOVÁ, 2019. *Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova*. Praha: Česká zemědělská univerzita. ISBN 978-80-213-1413-9

KŘIVOHLÁVEK, Jan, 2005. *Znaky, vlajky, pečeti a správní vývoj obcí okresu Ústí nad Orlicí*. 1. Ústí nad Orlicí: Oftis. ISBN 80-86845-25-7

KUKALOVÁ, Gabriela a Daniela PFEIFEROVÁ, 2022. *Místní finance v ČR*. Praha: Česká zemědělská univerzita. ISBN 978-80-213-3166-2

NAKLÁDAL, Stanislav. *Orličky: krátký historický přehled*. Soubor K - 131/3. Archiv Města Jablonné nad Orlicí. Strojopis

SIMON, Josef, 1927. *Pod Suchým vrchem : Feuilletony cestopisné a historické, krajinářské imprese z hor Orlických*. Jablonné nad Orlicí: Klub českých turistů,

SIMON, Josef a Alois KALVODA, 1925. *Na českovýchodním pomezí : (z potulek v údolí obou Orlic)*. Česká Třebová: František Lukavský

SLÁMA, Jiří, 1978. *Vliv vysídlení Němců na poválečný vývoj Československa*. Studie. (58)

Internetové zdroje:

129 410 "Podpora výstavby a technického zhodnocení infrastruktury vodovodů a kanalizací III." *Eagri.cz* [online]. [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/dotace/narodni-dotace/dotace-ve-vodnim-hospodarstvi/vodovody-a-kanalizace/x129-410-podpora-vystavby-a-technickeho/>

5512-1 Orličky - dříve Worlitschka (Worliczka). *Archiv Zeměměřický úřad* [online]. [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: <https://ags.cuzk.cz/archiv/openmap.html?typ=skicic&idrastru=CHR537018390>

700964 Jablonné n.Orl.-Orličky-Výprachtice. *Idos.cz* [online]. [cit. 2023-01-28]. Dostupné z: http://portal.idos.cz/Down.aspx?f=pdf/L700964_221211_338449.pdf

BERNARD, Josef, 2020. Občanská vybavenost v malých obcích. *Soc.cas.cz* [online].

Sociologický ústav AV ČR [cit. 2022-08-29]. Dostupné z:

https://www.soc.cas.cz/sites/default/files/publikace/obcanska_vybavenost_v_malych_obcich.pdf

Bleší trhy. *Moravské trhy z.s.* [online]. [cit. 2023-02-02]. Dostupné z:

<https://www.moravsketrhy.cz/blesi-trhy/>

Co je to Občanská vybavenost? [online]. [cit. 2023-01-29]. Dostupné z:

<https://www.reality.cz/magazin/756/slovník-reálnitních-pojmů-slovník-reálnitních-pojmů-obcanska-vybavenost/>

Co jsou Turistické vizitky. *Cs.wander-book.com* [online]. [cit. 2023-02-27]. Dostupné z:

<https://cs.wander-book.com/co-jsou-vizitky.htm>

Co to jsou Turistické známky?. *Turistické známky* [online]. [cit. 2023-02-27]. Dostupné z:

<https://www.turisticke-znamky.cz/>

Databáze demografických údajů za obce ČR. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2022-08-28]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demografickych-udaju-za-obce-cr>

Historický lexikon. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2022-08-28]. Dostupné z:

https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jspx?_afz=statistiky#katalog=31674

Historie Kramářovy chaty. *Kramářova chata na Suchém vrchu* [online]. [cit. 2022-08-28].

Dostupné z: <http://www.suchak.cz/historie-chaty>

Kostel sv. Jana Nepomuckého v Orličkách. *Farnost Jablonné nad Orlicí* [online]. [cit.

2022-08-30]. Dostupné z: <http://svaty.bartolomej.cz/orlicky/>

Kramářova chata. *Www.turistika.cz* [online]. [cit. 2023-02-24]. Dostupné z:

<https://www.turistika.cz/mista/kramarova-chata/detail>

Mapy. *Geoportal* [online]. [cit. 2023-02-24]. Dostupné z:

<https://geoportal.gov.cz/web/guest/map?q=orli%C4%8Dky>

Metodologie andragogického a gerontagogického výzkumu, 2019. *Repozitar.cz* [online].

Opava [cit. 2023-01-18]. Dostupné z:

https://repozitar.cz/repo/37876/Metodologie_andragogickeho_a_gerontagogickeho_vyzkumu.pdf

Orlíčky (okres Ústí nad Orlicí). *RIS Regionální informační servis* [online]. [cit. 2022-08-29]. Dostupné z: <https://www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce/580724-orlicky.print>

Orlíčky, část obce Orlíčky. *Penize.cz* [online]. [cit. 2022-08-29]. Dostupné z: <https://regiony.penize.cz/6-d112224-orlicky-cast-obce-orlicky>

Orlíčky – podrobné informace. *Atlaso.cz* [online]. [cit. 2022-08-28]. Dostupné z: <https://www.atlaso.cz/mista/orlicky-podrobne-informace/>

Orlíčky - znak, vlajka, skloňování. *Kurzy.cz* [online]. [cit. 2022-08-29]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/obec/orlicky/symboly/>

PERLIN, Radim. Venkov, typologie venkovského prostoru. *Researchgate.net* [online]. [cit. 2022-08-29]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/profile/Radim-Perlin/publication/228386326_Venkov_typologie_venkovskeho_prostoru/links/0c96052a5889498e30000000/Venkov-typologie-venkovskeho-prostoru.pdf

Poloha obce. *Obecorlicky.cz* [online]. [cit. 2022-08-28]. Dostupné z: <http://www.obecorlicky.cz/poloha>

ŘÍHA, Martin. Struktura osídlení (nejen) České republiky. *Katedra urbanismu a územního plánování* [online]. [cit. 2022-08-29]. Dostupné z: <http://zmeny.uzemi.eu/vystupy/publikace/-29-struktura-osidleni-nejen-ceske-republiky.html?var=cont>

Sdružení obcí Orlicko, 2017. *Běžkařské stopy* [online fotografie]. [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/Sdružení-obcí-Orlicko-1621311478157605/photos/1843538225934928>

Strategický rozvojový plán 2020 – 2030. *Obecorlicky.cz* [online]. [cit. 2022-02-29]. Dostupné z: <http://www.obecorlicky.cz/data/ext-926.pdf>

Školní rok 2013/2014. *Základní škola a Mateřská škola Orličky* [online]. [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: <https://www.skolaorlicky.cz/napiste-nam/skolni-rok-2013-2014/>

Územní plán Orličky. *Obecorlicky.cz* [online]. [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <http://www.obecorlicky.cz/data/ext-690.pdf>

VÝVOJ DOJÍŽDKY JAKO FORMY PROSTOROVÉ MOBILITY V ČR [online]. [cit. 2023-01-28]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/13-6122-04--1_vyvoj_dojizdky_jako_prostorove_mobility_v_cr

Zájezdová nabídka. *Divadlokampa.cz* [online]. [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: <https://divadlokampa.cz/zajezdova-nabidka>

ZÁŘECKÝ BUS DOPRAVA. *Http://busdoprava.cz/* [online]. [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: <http://busdoprava.cz/autobusova-doprava/>

8 Seznam obrázků, tabulek a grafů

8.1 Seznam obrázků

Obrázek 1: Poloha obce Orličky v rámci ČR

Obrázek 2: Vymezené území obce Orličky

Obrázek 3: Pečetě obce Orličky

Obrázek 4: Razítko obce Orličky

Obrázek 5: Vlajka obce Orličky

Obrázek 6: Znak obce Orličky

Obrázek 7: Otevření školy v Orličkách

Obrázek 8: Příchod Německých vojsk do Orliček

Obrázek 9: Sazení pamětních líp k 50. výročí osvobození obce

Obrázek 10: Torzo Kramářovy chaty na Suchém vrchu po požáru

Obrázek 11: Autobusové spojení z a do Orliček

Obrázek 12: Projektová dokumentace k žádosti o dotaci dětského hřiště

Obrázek 13: Zápis do 1.třídy v malotřídní škole v Orličkách

Obrázek 14: Všechny děti mateřské školy v Orličkách

Obrázek 15: Konání obecního plesu před covidovým obdobím

Obrázek 16: Běžkařské tratě v okolí Orliček

Obrázek 17: Autobusová zastávka v obci

Obrázek 18: Západ slunce nad obcí Orličky

8.2 Seznam tabulek

Tabulka 1: Základní identifikační údaje obce Orličky

Tabulka 2: Počet a věkové složení obyvatel v obci Orličky od roku 2010 - 2022

Tabulka 3: Vývoj počtu obyvatel v obci Orličky v letech 1869 - 2022

Tabulka 4: Občanská vybavenost v obci Orličky

8.3 Seznam grafů

Graf 1: Vývoj počtu obyvatel v obci Orličky v letech 1869 - 2022

Graf 2: Pohlaví

Graf 3: Věk

Graf 4: Vzdělání

Graf 5: Ekonomická aktivita

Graf 6: Dojíždíte do práce /(školy)?

Graf 7: Využíváte veřejnou dopravu?

Graf 8: Vyhovuje Vám frekvence spojů?

Graf 9: Jak často by podle Vás měl jezdit autobus, abyste byl/a spokojen?

Graf 10: Přemýšlel/a jste někdy nad tím, že byste se z obce odstěhoval/a kvůli dojíždění do zaměstnání?

Graf 11: Přemýšlel jste někdy nad odstěhováním z jiného důvodu?

Graf 12: Pocházíte z Orliček, nebo jste přistěhovaný?

Graf 13: Jste spokojeni s občanskou vybaveností v obci?

Graf 14: Co byste nejvíc v obci uvítali, v rámci občanské vybavenosti?

Graf 15: Jak moc je podle Vás důležité udržet v obci školu/školku, i když tam dohromady chodí jen kolem 20 dětí?

Graf 16: Měla by škola nabízet různé odpolední kroužky pro děti?

Graf 17: Účastníte se společenských akcí v obci jako plesy, zábavy, myslivecký táborák?

Graf 18: Stačí Vám, co do počtu, tyto akce?

Graf 19: Jaké kulturní akce Vám nejvíce chybí?

Graf 20: Jak jste spokojen/a s turistickými možnostmi v okolí obce?

Graf 21: Využíváte turistické, cyklistické, singltrekové nebo běžkařské trasy kolem obce?

Graf 22: Vadí Vám vyšší počet turistů na těchto trasách?

Graf 23: Myslíte, že je správný krok, aby obec prodávala obecní pozemky pouze za účelem trvalého bydlení?

Graf 24: Jaký je podle Vás stav v obci, co se týče pracovních příležitostí?

Graf 25: Pokud by byla v obci firma, která by byla blízko Vašemu pracovnímu zaměření, upřednostnil byste práci v obci místo dojíždění?

Graf 26: Jak byste zhodnotil/a upravenost obce?

Graf 27: Měla by podle Vás do budoucna obec zlepšit tento stav?

Graf 28: Jak jste celkově spokojen/a s životem v obci?

Přílohy

Příloha 1: Dopis

Příloha 2: Územní vymezení obce z roku 1839

Příloha 3: Historické obrazové srovnání

Příloha 4: Název obce

Příloha 5: Dobové pohlednice obce Orličky

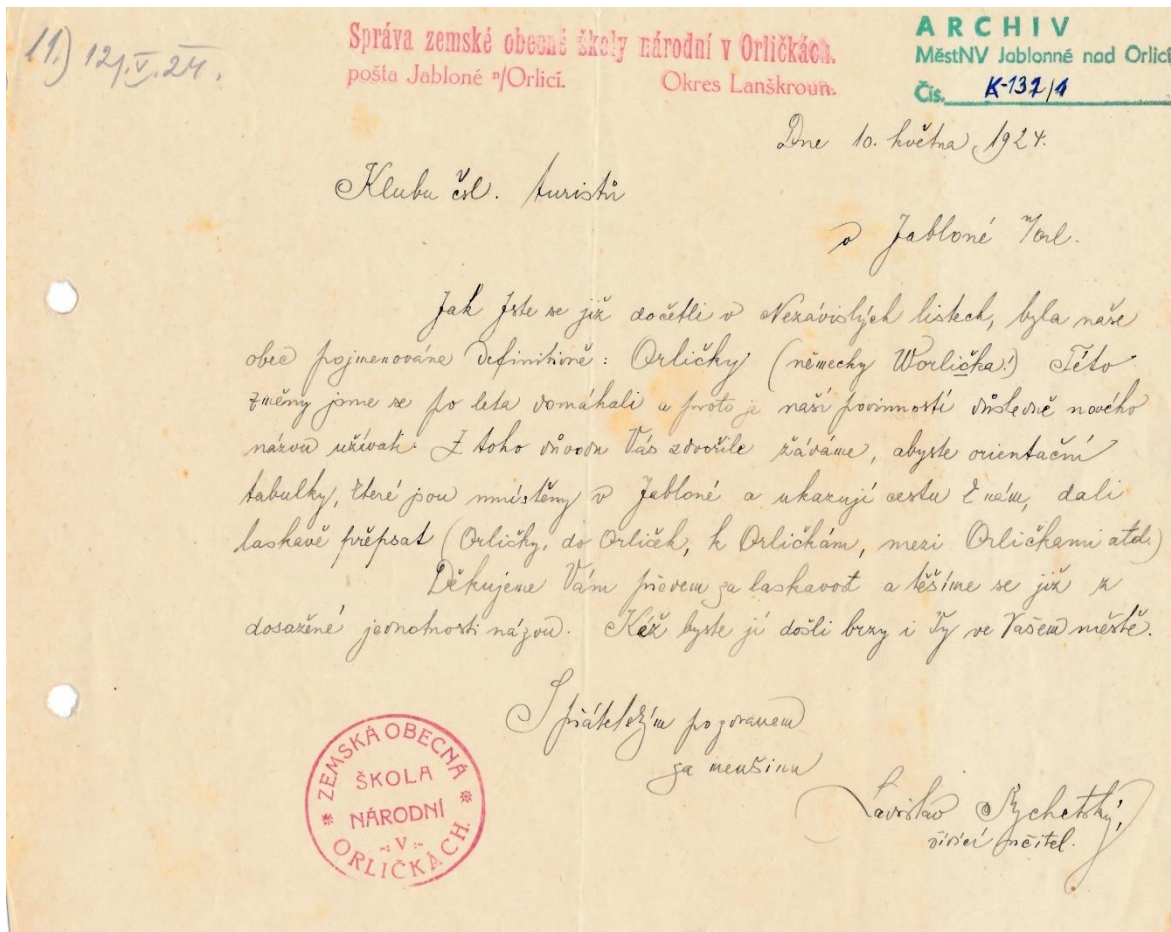
Příloha 6: Dobové fotografie ze života v obci

Příloha 7: Současné fotografie obce

Příloha 1: Dopis

Dopis od učitele Rychetského z roku 1924 adresovaný Klubu českých turistů a upozorňující na změnu názvu obce Orličky s prosbou o jeho využívání

Zdroj: Archiv města Jablonné nad Orlicí

Příloha 3: Historické obrazové srovnání

Obraz od autora Petra Musila ze začátku 20.století visící na zdi knihovny na obecním úřadě v Orličkách

Zdroj: Obecní úřad Orličky, vlastní zpracování

Současné panorama Orliček

Zdroj: vlastní zpracování

Fotografie obce z roku 1948

Zdroj: fotokronika obce Orličky

Současný pohled na stejnou část obce

Zdroj: vlastní zpracování

Fotografie dolní části obce z roku 1948

Zdroj: fotokronika obce Orličky

Současný pohled na stejnou část obce

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha 4: Název obce

Německá orientační tabule s v dolní části obce

Zdroj: fotokronika obce Orličky

Současný název

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha 5: Dobové pohlednice obce Orličky

První pohlednice s fotografií obce z roku 1903

Zdroj: fotokronika obce Orličky

Novodobá pohlednice obce Orličky

Zdroj: fotokronika obce Orličky

Příloha 6: Dobové fotografie ze života v obci

Ruční prohazování silnic od sněhu v roce 1943

Zdroj: fotokronika obce

V roce 1922 zde postavil E. Růžička z Brna továrnu na výrobu kartáčů. Na fotce zaměstnanci podniku

Zdroj: fotokronika obce

Žáci ZŠ v Orličkách ve školním roce 1958-1959

Zdroj: fotokronika obce

Pietní akt položení věnce u pomníku padlých v roce 1980

Zdroj: fotokronika obce

Příloha 7: Současné fotografie obce

Kostel Sv. Jana Nepomuckého

Zdroj: vlastní zpracování

Kramářova chata na Suchém vrchu

Zdroj: vlastní zpracování

Původní domy v obci tvoří tradiční ráz malé horské vesnice

Zdroj: vlastní zpracování